

EBA/GL/2021/16

---

16 декември 2021 г.

Насоки

относно характеристиките на рисково базирания подход при надзора на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и мерките, които да бъдат взети при упражняване на надзор въз основа на чувствителността към риск съгласно член 48, параграф 10 от Директива (ЕС) 2015/849 (изменящи Съвместни насоки ESAs/2016/72)

Насоки за рисково базиран надзор

1. Спазване на насоките и задължения за докладване

Статут на насоките

1. В настоящия документ се съдържат насоки, издадени съгласно член 16 от Регламент (ЕС) № 1093/2010¹. Съгласно член 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 компетентните органи и финансовите институции трябва да полагат всички усилия за спазване на насоките.
2. В настоящите насоки е представено становището на Европейския банков орган (ЕБО) за подходящите надзорни практики в Европейската система за финансов надзор или за това как следва да се прилага правото на Съюза в конкретна област. Компетентните органи, както са определени в член 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010, за които се отнасят тези насоки, трябва да ги спазват, като ги включат в практиките си по подходящ начин (напр. чрез изменение на правната рамка или надзорните процеси), включително когато насоките са насочени основно към институциите.

Изисквания за докладване

3. Съгласно член 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010, най-късно до 06.06.2022 компетентните органи трябва да уведомят ЕБО дали спазват или възнамеряват да спазват настоящите насоки, а в противен случай — да изложат причините за неспазването им. Ако в посочения срок не постъпи уведомление, ЕБО ще счита, че компетентните органи не спазват насоките. Уведомленията трябва да се изпращат чрез подаване на формуляра, достъпен на уебсайта на ЕБО, като се посочи референтен номер „EBA/GL/2021/16“. Уведомленията трябва да се подават от лица, имащи подходящи правомощия да отчетат спазване от името на техните компетентни органи. Всяка промяна в статута на спазването също се докладва пред ЕБО.
4. Уведомленията се публикуват на уебсайта на ЕБО в съответствие с член 16, параграф 3.

---

¹ Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията (ОВ L 331, 15.12.2010 г., стр. 12).

2. Предмет, обхват и определения

Предмет

5. В настоящите насоки са определени в съответствие с член 48, параграф 10 от Директива (ЕС) 2015/849² характеристиките на рисковото базиран подход при надзора на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (БИП/БФТ) и стъпките, които компетентните органи следва да предприемат, когато извършват надзор на БИП/БФТ въз основа на отчитане на риска.

Обхват на прилагане

6. Компетентните органи следва да прилагат тези насоки в процеса на разработване, прилагане, преразглеждане и подобряване на своя собствен модел за рисковото базиран надзор, свързан с БИП/БФТ (модел на РБН).

Адресати

7. Настоящите насоки са предназначени за компетентните органи, посочени в член 4, параграф 2, подточка iii) от Регламент (ЕС) № 1093/2010.

Определения

8. Освен ако не е посочено друго, термините, използвани и определени в Директива (ЕС) 2015/849, имат същото значение в насоките. В допълнение, за целите на настоящите насоки се прилагат следните определения:

Ad hoc проверки	означава преглед, извършен във връзка с дадено събитие или риск от изпиране на пари/финансиране на тероризма (ИП/ФТ)
Справки във връзка с БИП/БФТ	означава редовни или ad hoc искания от компетентните органи към оценяваните субекти за количествени и/или качествени данни и информация, свързани с ключови рискови показатели, свързани с ИП/ФТ.
Група от дружества	означава две или повече кредитни институции или финансови институции в даден сектор, които имат сходни характеристики и са изложени на еднакви нива на риск от ИП/ФТ.
Отстраняване на риска	означава отказ от влизане в делови взаимоотношения или решение за прекратяване на делови взаимоотношения с отделни клиенти

---

² Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 5.6.2015 г., стр. 73).

	или категории от клиенти, свързани с по-висок риск от ИП/ФТ, или отказ от осъществяване на сделки с по-висок риск от ИП/ФТ.
Нововъзникващ риск	означава риск, който не е бил идентифициран никога преди това, или съществуващ риск, който се е увеличил значително.
Последваща проверка	означава преглед, който служи за оценка на това дали са отстранени слабостите в системите за БИП/БФТ и контролната рамка на оценявания субект, установени при предходна проверка или преглед.
Пълна проверка на място	означава всеобхватен преглед на всички системи и контролни механизми за БИП/БФТ, въведени от оценяваните субекти или техните бизнес линии, които се извършва в помещенията на оценявания субект.
Присъщ риск	отнася се до нивото на риск от ИП/ФТ в оценяван субект или сектор преди прилагане на мерки за смекчаване.
Риск от ИП/ФТ	означава вероятността и въздействието на осъществяването на ИП/ФТ.
Рискови фактори, свързани с ИП/ФТ	означава променливи величини, които поотделно или в съчетание могат да увеличават или намаляват риска, свързан с ИП/ФТ.
Дистанционен преглед	означава всеобхватен преглед на политиките и процедурите на оценяваните субекти, свързани с БИП/БФТ, който не се извършва в помещенията на оценяваните субекти.
Рисково базиран подход (РБП)	означава подход, при който компетентните органи и оценяваните субекти идентифицират, оценяват и разбират рисковете от ИП/ФТ, на които са изложени оценяваните субекти, и предприемат мерки, свързани с БИП/БФТ, които са пропорционални на тези рискове.
Модел за рисково базиран надзор (МРБН)	означава целия набор от процедури, процеси и механизми, които компетентните органи използват, за да упражняват своите надзорни правомощия, свързани с БИП/БФТ, по начин, който е съизмерим с идентифицираните рискове от ИП/ФТ.
Остатъчен риск	означава нивото на риск, което остава, след като са приложени системи и проверки за БИП/БФТ за преодоляване на присъщия риск.
Рисков профил	се отнася до общите характеристики на риска от ИП/ФТ, свързан с оценявания субект или сектора/подсектора, включително вида и нивото на риска.
Оценяван субект	означава кредитна институция или финансова институция, или група от дружества, категоризирани съгласно критериите, определени от компетентните органи.

**Надзорни
инструменти**

означава всички надзорни мерки, които компетентните органи могат да предприемат, за да гарантират спазване от оценяваните субекти на техните задължения във връзка с БИП/БФТ.

**Тематична
проверка**

означава преглед на няколко оценявани субекта, който е съсредоточен върху един конкретен или върху много малко аспекти от системите и контролните механизми за БИП/БФТ на тези оценявани субекти.

Заплаха

означава потенциалната вреда, причинена от престъпници, терористи или терористични групировки и техните помощници чрез техните минали, настоящи и бъдещи действия, свързани с ИП или ФТ.

3. Въвеждане

Дата на влизане в сила

9. Настоящите насоки ще се прилагат три месеца след публикуването им на всички официални езици на ЕС [04.07.2022].

Отмяна

10. Следните насоки се отменят, считано от датата на влизане в сила.

Съвместни насоки относно характеристиките на рисково базирания подход при надзора на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и мерките, които да бъдат взети при упражняване на надзор въз основа на отчитане на чувствителността към риск (ESAs/2016/72).

4. Насоки

4.1 Прилагане на модел на рисково базиран надзор (РБН)

4.1.1 Общи положения

11. Компетентните органи следва да прилагат следните четири етапа като част от ефективния модел на РБН, свързан с БИП/БФТ:
  - а) Етап 1 — Идентифициране на рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ;
  - б) Етап 2 — Оценка на риска;
  - в) Етап 3 — Надзор във връзка с БИП/БФТ; и
  - г) Етап 4 — Наблюдение и преглед на модела на РБН.
12. Компетентните органи следва да вземат под внимание факта, че рисково базираният надзор не е еднократно действие, а непрекъснат и цикличен процес.
13. Те следва да прилагат в своя модел на РБН общите положения, изложени в точки 11 и 12 от настоящите насоки.

4.1.2 Пропорционалност

14. Компетентните органи следва да прилагат принципа на пропорционалност при надзора на оценяваните субекти за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Обхватът на исканата информация, както и честотата и интензитетът на ангажимента за осъществяване на надзор и диалога със субекта на оценяване, следва да бъдат съизмерими с идентифицирания риск от ИП/ФТ.
15. Компетентните органи следва да отчетат, че размерът или системното значение на един оценяван субект сами по себе си може да не са показателни за степента, до която той е изложен на риск от ИП/ФТ; малките кредитни институции или финансовите институции, които не са системно значими, могат все пак да са свързани с висок риск от ИП/ФТ.

4.1.3 Оценявани субекти

16. Компетентните органи следва да определят кредитните институции или финансовите институции във всеки сектор, които имат достатъчно на брой сходни характеристики, за да бъде обосновано включването им в една група. Общите характеристики следва да включват едно и също ниво на риск, на който са изложени, наред с другото, техния размер, естеството на тяхната дейност, вида обслужвани клиенти, географската област, в която осъществяват дейност, или дейността и механизмите им за доставка. За групиранияте кредитни институции или финансови институции процесът на РБН може да

се извършва на колективно ниво на самата група, вместо на нивото на всяка отделна кредитна институция или финансова институция в рамките на тази група от дружества.

17. За да се определят кредитните институции или финансовите институции, които може да принадлежат към една и съща група от дружества, компетентните органи следва да реферират към техния бизнес модел, секторната оценка на риска, оценките на риска на отделните кредитни институции или финансови институции, както и други относими източници на информация, изложени в точки 30 и 31 от настоящите насоки, включително информацията, събрана в резултат от техните надзорни дейности.
18. Компетентните органи следва да преценят дали ще третираат кредитните институции или финансовите институции в един и същи сектор, които представляват част от една и съща местна финансова група, като един „оценяван субект“.
19. Когато компетентен орган знае или има сериозни основания да подозира, че рискът, свързан с отделна кредитна институция или финансова институция в група от дружества, се различава значително от този, свързан с други кредитни институции или финансови институции в тази група, компетентният орган следва да изключи тази кредитна институция или финансова институция от групата и да я оценява или индивидуално, или като част от различна група от кредитни институции или финансови институции, които са изложени на сходно ниво на риск от ИП/ФТ. Изключването от група от дружества следва да включва, наред с другото, обстоятелства, при които кредитната институция или финансовата институция е собственост на лица, чиято почтеност е под съмнение по причини, свързани с ИП/ФТ, както е оценено в съответствие със съвместните насоки за „надеждност и пригодност“³ на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОБКП) и Европейския банков орган (ЕБО), или защото рамката за вътрешен контрол на кредитната институция или финансовата институция има недостатъци, както е оценено в съответствие с насоките на ЕБО относно вътрешното управление⁴, което оказва въздействие върху оценката на остатъчния риск на кредитната или финансовата институция, или защото кредитната или финансовата институция е внесла значителни промени в своите продукти или услуги, или е възможно да е съчетала тези промени с промени в механизмите за доставка, клиентската база или различни географски райони, в които се предоставят услугите или продуктите.

4.1.4 Сътрудничество

20. Компетентните органи следва да си сътрудничат и да обменят цялата относима информация помежду си и с други заинтересовани страни, включително органи за пруденциален надзор, звена за финансово разузнаване, данъчни органи, правоприлагащи органи, съдебни органи и надзорни органи в областта на БИП/БФТ на трети държави, за да гарантират ефективен надзор във връзка с БИП/БФТ на оценяваните субекти. Цялата относима информация следва незабавно да бъде обменяна. Когато

³ Съвместни насоки на ЕОЦКП и ЕБО за оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, съгласно Директива 2013/36/ЕС и Директива 2014/65/ЕС, [EBA/GL/2021/06](#).

⁴ Насоки на ЕБО относно вътрешното управление съгласно Директива 2013/36/ЕС, [EBA/GL/2021/05](#).

оценяваните субекти работят в трансграничен контекст, това сътрудничество следва да обхваща и компетентните органи на други държави членки и, когато е приложимо, компетентните органи на трети държави.

21. За ефективно сътрудничество и обмен на информация компетентните органи следва да прилагат всички мерки и инструменти за сътрудничество и координация, с които разполагат, включително компетентните органи, от които е изискано да въведат такива в съответствие с Директива (ЕС) 2015/849. Компетентните органи следва да гарантират надеждността и непрекъсваемостта на тези мерки и инструменти, за да се сведе до минимум рискът от потенциален пропуск на информация. По-специално компетентните органи следва да се позовават на съвместните насоки на Европейския надзорен орган относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентните органи, упражняващи надзор върху кредитните и финансовите институции⁵, насоките на ЕБО относно сътрудничеството и обмена на информация между органите за пруденциален надзор и надзорните органи в областта на БИП/БФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с Директива (ЕС) 2019/878⁶ и многостранното споразумение между Европейската централна банка и националните компетентни органи съгласно член 57а, параграф 2, буква б) от Директива (ЕС) 2015/849⁷.
22. Компетентните органи следва да преценят степента и целта на своето сътрудничество и обмен на информация с други заинтересовани страни, които може да спомогнат за определяне на най-ефективния начин за това сътрудничество, тъй като един и същи подход може да не е подходящ при всички обстоятелства. Това означава, че може да е необходимо по-често сътрудничество и обмен на информация с други компетентни органи и органи за пруденциален надзор, които са ангажирани с надзора на същия оценяван субект, отколкото със звена за финансово разузнаване, данъчни органи и правоприлагащите органи.
23. Когато си сътрудничат и обменят информация с други заинтересовани страни, включително правоприлагащи органи, данъчни органи и други органи или агенции, компетентните органи следва да правят това доколкото е възможно в рамките на националното законодателство. Компетентните органи следва да се стремят да обменят информация с местните данъчни органи във връзка с различни данъчни престъпления и механизми, което би било от помощ за оценяването от компетентния орган на произтичащите от тях рискове от ИП, на които може да са изложени оценяваните субекти или сектори. Те може също да обменят информация относно възможни превантивни действия в тази област.

---

⁵ Съвместни насоки относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентните органи, упражняващи надзор върху кредитните и финансовите институции „Насоки на колегиите за БИП/БФТ“ [JC 2019 81](#).

⁶ [Насоки на ЕБО относно сътрудничеството и обмена на информация между органите за пруденциален надзор, надзорните органи в областта на БИП/БФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с член 117, параграф 6 от Директива 2013/36/ЕС, декември 2021 г.](#)

⁷ [Многостранно споразумение](#) между Европейската централна банка и националните компетентни органи съгласно член 57а, параграф 2, буква б) от Директива (ЕС) 2015/849.

4.2 Етап 1 – Идентифициране на рисковите и смекчаващите фактори

4.2.1 Общи положения

24. Компетентните органи следва да определят и разбират рисковите фактори, които ще засегнат излагането на рискове от ИП/ФТ на всеки сектор или оценяван субект. За тази цел компетентните органи следва да използват различни източници на информация, предвидени в насока 4.2.2, както и активно да си взаимодействат със сектора и с други компетентни органи, когато е целесъобразно, както е предвидено в насоки 4.1.4 и 4.4.9.
25. При определяне на рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ, компетентните органи следва да използват насоките на ЕБО относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ, относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид в оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849⁸.
26. Когато оценяваните субекти са групи от дружества, компетентните органи следва да определят съответните фактори въз основа на изброените в точки 44 – 45 за характеризирание на групата от дружества като цяло. Това следва да позволи на компетентните органи да обосновават решенията си относно рисковия профил, които определят за групата от дружества. Компетентните органи следва също така да отчетат резултатите от предишни надзорни действия по отношение на оценявани субекти, включени в тази група от дружества.
27. Когато над оценяван субект се извършва надзор от няколко компетентни органи в рамките на една държава членка, тези компетентни органи следва да си сътрудничат и да обменят информация относно този оценяван субект, за да добият общо разбиране за неговата рискова експозиция.
28. Обхвата и вида на информацията, която компетентните органи търсят с цел определяне на рисковите фактори и смекчаващите фактори, следва да са пропорционални на естеството и размера, когато те са известни, на дейностите на оценяваните субекти. В нея следва също така да се вземе предвид рисковият профил на оценяваните субекти, определен въз основа на предишните оценки на риска, ако има такива, и на контекста, в който работи оценяваният субект, например естеството на сектора, към който той принадлежи. Компетентните органи следва да обмислят определянето на следното:
- а) каква информация ще изискват винаги по отношение на оценяваните субекти и да изискват сходна информация за сравними оценявани субекти;

---

⁸ Насоки на ЕБО съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид при оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки („Насоки относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ“), [EBA/GL/2021/02](#).

- б) кога и по какъв начин ще получават тази информация; и
- в) вида информация, която ще налага искане за по-подробна и задълбочена информация.

4.2.2 Източници на информация

29. Компетентните органи следва да определят рисковите фактори по отношение на секторите, подсекторите, ако е относимо, и оценяваните субекти въз основа на информация от различни източници. Компетентните органи следва да определят вида и броя на тези източници въз основа на чувствителността към риск. Компетентните органи следва да гарантират, че те имат достъп до подходящи източници на информация и да предприемат мерки, когато е необходимо, за тяхното подобряване. Компетентните органи следва също да гарантират, че са приложили процеси и процедури за събиране на необходимите данни.
30. Източниците на информация, които компетентните органи следва винаги да разглеждат, включват:
- а) наднационалната оценка на риска на Европейската комисия, публикувана в съответствие с член 6, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/849;
  - б) становището на ЕБО относно риска от ИП/ФТ, засягащ финансовия сектор на Съюза, публикувано в съответствие с член 6, параграф 5 от Директива (ЕС) 2015/849;
  - в) националната оценка на риска (НОР) на държавата членка и други държави членки, както е посочено в член 7, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/849;
  - г) делегираните актове, приети от Европейската комисия, както е посочено в член 9, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/849;
  - д) национални и чуждестранни правителства;
  - е) резултатите от оценките на риска на ЕБО, както е посочено в член 9а от Регламент (ЕС) № 1093/2010;
  - ж) други компетентни органи;
  - з) надзорните органи в областта на БИП/БФТ в трети държави;
  - и) надзорните органи, отговарящи за надзора на спазването от страна на оценяваните субекти на пруденциалните изисквания, включително компетентните органи, определени в член 4, точка 2, подточки i) и viii) от Регламент (ЕС) № 1093/2010, член 4, точка 2, подточка i) от Регламент (ЕС) № 1094/2010 и член 4, точка 3, подточка i) от Регламент (ЕС) № 1095/2010;
  - й) звената за финансово разузнаване (ЗФР);
  - к) правоприлагащите органи, когато не са изключени съгласно приложимото законодателство;

- л) данъчните органи, когато не са изключени съгласно приложимото законодателство; и
- м) колегиите за БИП/БФТ, създадени в съответствие със съвместните насоки на ЕНО относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентните органи, упражняващи надзор върху кредитните и финансовите институции („Насоки относно колегиите за БИП/БФТ“)⁹, когато са създадени такива.

31. Други източници на информация, които компетентните органи също следва да разгледат, включват:

- а) централната база данни относно БИП/БФТ на ЕБО, както е посочено в член 9а, параграфи 1 и 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010, когато информацията се предоставя на компетентния орган;
- б) колегиите от органи за пруденциален надзор, създадени в съответствие с член 51 или член 116 от Директива (ЕС) 2019/878 и с Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/99 на Комисията от 16 октомври 2015 г. относно оперативното функциониране на колегиите от надзорни органи и Делегиран регламент (ЕС) 2016/98 на Комисията от 16 октомври 2015 г. относно общите условия за функциониране на колегиите от надзорни органи, когато са създадени такива;
- в) браншови организации, включително информация, събрана като част от публично-частни партньорства, ако има такава, например типологии и информация за нововъзникващи рискове;
- г) гражданското общество, например индекси за възприятие на корупцията;
- д) международни или наднационални органи по стандартизация като взаимни оценки на БИП/БФТ на държавите, борбата с корупцията и данъчните режими;
- е) информация от достоверни и надеждни публични източници, например доклади във вестници с добра репутация;
- ж) търговски организации с добра репутация, например доклади за риска и от разузнаване;
- з) подаване на сигнали за нередности;
- и) информация от академичните институции; или
- й) доклади на външни одитори по отношение на оценявания субект, когато има такива.

4.2.3 Рискови фактори на национално равнище

---

⁹ Съвместни насоки на ЕНО относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентните органи, упражняващи надзор върху кредитните и финансовите институции (JC 2019 81).

32. Компетентните органи следва да имат необходимите познания, информираност и да разбират рисковете от ИП/ФТ, установени на национално равнище, за да са в състояние да идентифицират рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ, по отношение на местните дейности на оценяваните субекти и в рамките на секторите.
33. Като част от това, и въз основа на източниците, описани в точки 30 и 31, компетентните органи следва да разбират, наред с другото:
- а) типа, типологиите и мащаба на изпирането на пари, свързани с предикатни престъпления, включително, но без да се ограничава до данъчни престъпления, извършени на национално равнище;
  - б) мащаба на изпирането на постъпления от предикатни престъпления, включително, но без да се ограничава до данъчни престъпления, извършени в чужбина;
  - в) типа, типологиите и мащаба на финансирането на тероризма и мащаба и нивото на подкрепа за терористичните дейности и групировки в държавата;
  - г) съответните типологии за ИП/ФТ, идентифицирани от ЗФР и други публични органи или съответни надеждни частни субекти.

4.2.4 Чуждестранни рискови фактори

34. Когато оценяваният субект или сектор като цяло поддържа значими връзки с други държави членки или трети държави, така че оценяваният субект или сектор са изложени на рисковете от ИП/ФТ, свързани с тези други държави, компетентните органи следва да установят тези рискове. Значими връзки включват тези, при които:
- а) оценяван субект поддържа значимо ниво на делови взаимоотношения с клиенти от други държави членки или трети държави;
  - б) действителен собственик на клиент на оценявания субект е от други държави членки или трети държави;
  - в) оценяван субект осъществява значителни нива на случайни сделки с други държави членки или трети държави;
  - г) оценяван субект поддържа значими делови взаимоотношения с контрагенти, установени в други държави членки или в трети държави;
  - д) оценяван субект е част от финансова група, установена в друга държава членка или в трета държава;
  - е) действителните собственици на оценяван субект се намират в друга държава членка или в трета държава;
  - ж) ръководният орган на оценяван субект е съставен от лица от друга държава членка или трета държава; и
  - з) оценяван субект има някакви други значими връзки с друга държава членка или

трета държава, което означава, че той е изложен на риск от ИП/ФТ, свързан с тази държава.

35. Компетентните органи следва да предприемат разумни мерки за придобиване и поддържане на актуални и адекватни знания, осведоменост и разбиране за рисковете от ИП/ФТ, свързани с тези държави членки или трети държави, които могат да се отразят на дейностите, извършвани от оценяваните субекти. За тази цел компетентните органи следва да определят рисковите фактори в съответствие с насоките на ЕБО относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ¹⁰, и описаните в точки 33 и 34, за всяка от тези държави членки или трети държави.
36. При определянето на трети държави, които имат стратегически слабости в националната си уредба за БИП/ БФТ, представляващи съществена заплаха за финансовата система на Европейския съюз, компетентните органи следва да имат предвид делегираните актове, приети от Комисията в съответствие с член 9, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/849, както и публичните отчети на съответните международни органи за стандартизация, включително Специалната група за финансови действия (FATF), Комитета на експертите по оценяване на мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма към Европейския съвет (MONEYVAL) или други регионални органи от типа на FATF (FSRB).

4.2.5 Секторни рискови фактори, свързани с ИП/ФТ

37. Компетентните органи следва разбират рисковите фактори, които са от значение за всички сектори под техен надзор. За да определят съответните рискови фактори в съответните сектори, компетентните органи следва първо да определят секторите под техен надзор. За да си съставят мнение за секторите, компетентните органи следва да направят справка с категориите задължени субекти, посочени в Директива (ЕС) 2015/849, които са кредитни институции, доставчици на кредитни услуги (различни от кредитни институции, например потребителски кредит, факторинг, лизинг, ипотечен кредит и търговски кредит), животозастрахователни предприятия, животозастрахователни посредници, институции за електронни пари, платежни институции, „bureaux de change“ (обменни бюра), инвестиционни посредници и колективни инвестиционни схеми.
38. В зависимост от размера на сектора и естеството на оценяваните субекти в него, компетентните органи следва да обмислят допълнително разделяне на секторите на подсектори. Това може да е необходимо, когато даден сектор е съставен от оценявани субекти, които са много различни, тъй като значителен дял от оценяваните субекти имат сходни характеристики и бизнес модели, които ги отличават от останалата част от сектора. Сходните характеристики включват, но не се ограничават до вида на предлаганите продукти и услуги, използваните механизми за доставка и вида на обслужваните клиенти. Подсекторите може да включват доставчици на услуги по налични парични преводи,

---

¹⁰ Насоки на ЕБО съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид при оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки („Насоки относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ“), [EBA/GL/2021/02](#).

частни банки и брокери, които представляват съответно подсектори на платежни институции, кредитни институции и инвестиционни посредници. За да си съставят мнение за секторите и подсекторите, както и за специфичните им характеристики, компетентните органи следва да направят справка с дял II от насоките на ЕБО относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ¹¹.

39. Компетентните органи следва да разбират как е организиран всеки сектор и подсектор, както и рисковете, свързани с общите характеристики, като вида на предлаганите продукти или услуги, използваните механизми за доставка и вида на обслужваните клиенти. Компетентните органи следва да основават своето разбиране за секторните и подсекторните рискови фактори:

- а) на преглед от високо равнище на цялата относима информация, свързана с оценяван субект в даден сектор или подсектор, както е предвидено в точки 44 и 45 от настоящите насоки, за да определят сходствата във всеки сектор и подсектор като цяло; и
- б) на относимата информация, свързана със секторите и подсекторите, определени в точка 41 от настоящите насоки.

4.2.6 Видове информация, необходима за определяне на рисковите фактори

Информация за секторите

40. Компетентните органи следва да събират достатъчна, относима и надеждна информация от описаните в точки 30 и 31 източници, за да постигнат общо разбиране за присъщите рискови фактори и факторите, които смекчават тези рискове, в рамките на сектора и подсектора, когато е целесъобразно.

41. За да постигнат добро разбиране за присъщите рискови фактор в рамките на секторите и подсекторите, компетентните органи следва да получават информация, която следва да включва, но без да се ограничава до:

- а) информация относно размера, обхвата на дейностите и сложността на секторите в обобщен формат;
- б) естеството на бизнес моделите в рамките на сектора;
- в) обща информация относно вида на продуктите, услугите, клиентите и механизмите за доставка, използвани в рамките на сектора или подсектора, и техните рискови профили, ако са известни;
- г) информация относно текущите и нововъзникващите рискове, свързани със сектора или подсектора на национално и международно равнище, включително

---

¹¹ Насоки на ЕБО съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид при оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки („Насоки относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ“), [EBA/GL/2021/02](#).

информацията, която може да показва, че секторът или подсекторът може да е изложен на повишен риск от ИП/ФТ в резултат на практиките за отстраняване на риска, прилагани спрямо тези сектори или подсектори от други сектори;

- д) информация за основните рискове от ИП/ФТ, които засягат вътрешния пазар;
  - е) въздействието на трансграничните дейности в рамките на сектора или подсектора;
  - ж) излагането на сектора или подсектора на уязвимостите, възникващи в глобален контекст;
  - з) доклади за заплахи, сигнали и типологии от звеното за финансово разузнаване и други съответни държавни органи, ако е приложимо; и
  - и) насоки, публикувани от други компетентни органи или международни органи за стандартизация;
42. Описаната по-горе информация може да допринася също и за разбирането на компетентните органи за рисковите фактори на нивото на отделните оценявани субекти и обратното.

б) Информация относно оценяваните субекти

43. На базата на секторната оценка на риска компетентните органи следва да събират достатъчна, относима и надеждна информация от описаните в точки 30 и 31 източници, за да постигнат общо разбиране за присъщите рискови фактори на оценяваните субекти и, доколкото е възможно, остатъчните рискови фактори.
44. За да постигнат добро разбиране за присъщите рискови фактори, приложими към оценяваните субекти, компетентните органи следва да събират информация от различни източници, която включва, но не е ограничена до, информация, свързана със:
- а) собствеността и корпоративната структура на оценяваните субекти, като се вземе предвид дали оценяваният субект е чуждестранна или местна кредитна или финансова институция, предприятие майка, дъщерно предприятие, клон или друг вид образуване, и степента на сложност и прозрачност на неговата организация и структура;
  - б) репутацията и почтеността на висшия ръководен състав, членовете на ръководния орган и акционерите с квалифицирано участие;
  - в) естеството и сложността на предоставяните продукти и услуги и извършваните дейности и операции;
  - г) използваните механизми за доставка, включително свободното предоставяне на услуги и използването на агенти или посредници;
  - д) видовете клиенти, обслужвани от оценявания субект, и нивото на риска, свързано с тези клиенти, включително клиентите, които са видни политически личности, и тези, които според методологията за оценка на риска на оценявания субект са оценени

като представляващи повишен риск от ИП/ФТ;

- е) географската област на дейностите, по-специално ако те се извършват във високорискови трети държави¹², както и, ако е приложимо, държавите по произход или установяване на значителна част от клиентите на оценявания субект, и географските връзки на неговите акционери или действителни собственици с квалифицирано участие;
- ж) разрешенията, лицензирането или упражняването на дейност под единен европейски паспорт от оценявания субект.

45. За да постигнат добро разбиране за остатъчните рискови фактори, на които са изложени оценяваните субекти, компетентните органи следва да събират информация от различни източници, която включва, но не е ограничена до информация по отношение на:

- а) адекватността на мерките за смекчаване, въведени от оценяван субект, и по-специално информацията
  - i) във връзка с адекватността на рамката за управление на риска, включително управлението на риска от ИП/ФТ;
  - ii) от докладите на функцията за вътрешен контрол, включително вътрешен одит, когато е целесъобразно;
  - iii) във връзка с пруденциалните и общите аспекти на дейността на оценявания субект, например продължителност на дейността в години, ликвидност или капиталова адекватност;
  - iv) констатациите от дистанционните прегледи, извършвани от компетентния орган, друг относим компетентен орган, органи за пруденциален надзор или друг относим надзорен орган, включително органи, отговарящи за БИП/БФТ.
- б) ефективността на мерките за смекчаване, въведени от оценяван субект, и по-специално информацията по отношение на:
  - i) качеството на вътрешните правила за управление и структури, включително адекватността и ефективността на функциите за вътрешен одит и за нормативно съответствие, йерархичните линии, нивото на съответствие с правни и регулаторни изисквания, свързани с БИП/БФТ, и ефективността на политиките и процедурите в областта на БИП/БФТ, доколкото те са вече известни;
  - ii) преобладаващата „корпоративна култура“, по-специално „културата на нормативно съответствие“ и културата на прозрачност и доверие в отношенията с компетентните органи;
  - iii) констатациите от предишни надзорни проверки, извършени от компетентния

---

¹² Насоки на ЕБО съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид при оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки („Насоки относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ“) [EBA/GL/2021/02](#).

орган, друг относим компетентен орган, органи за пруденциален надзор или друг относим надзорен орган, включително органи, отговарящи за БИП/БФТ в трети държави, които включват определени елементи на място и тестване;

- iv) предстоящи или наложени надзорни мерки и санкции, свързани с оценявания субект, предприети от компетентния орган, органи за пруденциален надзор или друг относим надзорен орган, включително в трети държави;
- v) информация, получена от звена за финансово разузнаване, например информацията, свързана с доклади за съмнителни сделки.

46. Когато компетентните органи сметат, че събираната чрез описаните в точки 30 и 31 източници информация не е налична или не е достатъчна, за да се постигне добро разбиране за свързаните с оценявания субект рискове, компетентните органи следва да обмислят събирането на такава информация директно от оценяваните субекти.

47. Когато информацията за индивидуалната оценка на риска се събира директно от оценяваните субекти, компетентните органи следва да гарантират, че видът на поисканата информация се определя от относимите местни, чуждестранни или секторни рискови фактори, както са определени в настоящите насоки, включително нововъзникващи рискове.

48. Компетентните органи следва да обмислят да коригират нивото и честотата на информацията, искана от оценяваните субекти, на базата на нивото на риска, свързано със сектора или подсектора, към който принадлежи оценявания субект. Това означава, че информацията, свързана със секторите, които са изложени на по-съществени нива на рискове от ИП/ФТ, може да бъде събирана по-често, отколкото тази, свързана със секторите с по-ниски нива на риска. Когато определят нивото и честотата на исканията за информация, компетентните органи следва да преценят:

- а) дали компетентният орган може да получи част от исканата информация от други източници, включително от органи за пруденциален надзор, за да се намали дублирането на искания за информация;
- б) целта, за която ще се използва информацията. Ако информацията е поискана, за да послужи за оценката на компетентния орган на рисковете, свързани с оценяван субект или със сектора, то компетентният орган следва да обмисли уеднаквяване на честотата на исканията за информация с честотата на актуализациите на оценката на риска;
- в) дали е имало значителни промени в нивото на риска от ИП/ФТ, свързан с оценявания субект или сектора, което би предполагало нуждата от по-чести искания за информация.

4.3 Етап 2 — Оценка на риска

4.3.1 Общи положения

49. Компетентните органи следва да предприемат цялостен подход по отношение на рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ, установени при етап 1, които съвместно ще представляват основата за индивидуалните оценки на риска на оценявания субект и секторните оценки на риска.
50. Когато изготвят своята методология за оценка на риска, компетентните органи следва да вземат предвид по какъв начин си взаимодействат секторната и индивидуалната оценка на риска. Секторната оценка на риска осигурява на компетентните органи цялостен преглед на рисковете от ИП/ФТ, на които са изложени оценяваните субекти в даден сектор, и на значимостта на индивидуалните рискови фактори за оценяваните субекти в този сектор. Чрез индивидуални оценки на риска компетентните органи следва да могат да оценяват въздействието на секторните рискове върху всеки оценяван субект, като същевременно използват тези оценки на риска, за да актуализират и извършват преглед на своите секторни оценки на риска по целесъобразност, включително като определят нови рискови фактори, които са общи за оценяваните субекти в сектора.

4.3.2 Секторна и подсекторна оценка на риска

51. Компетентните органи следва да постигнат добро разбиране за рисковете от ИП/ФТ, съществуващи във всеки сектор под техен надзор, което ще им позволи да приоритизират своите надзорни дейности между и в рамките на секторите, както и да определят рисковете от ИП/ФТ, които са свързани с даден сектор. От секторната оценка на риска компетентните органи следва да получат основата за индивидуална оценка на риска на оценяваните субекти в този конкретен сектор, като задълбочат своето разбиране за присъщите рискове в сектора, на които са изложени оценяваните субекти, за да може компетентният орган да разбере степента на необходимото надзорно внимание в сектора. Компетентните органи следва да решат дали имат достатъчна надеждна информация относно проверките в сектора, за да извършват оценката на остатъчния риск. Ако тази информация бъде счетена за недостатъчна, компетентните органи следва да обмислят използването на надзорните инструменти, с които разполагат, за да получат достатъчно информация, както е предвидено в раздел 4.4.4.
52. Компетентните органи следва да гарантират, че секторната оценка на риска е достатъчно всеобхватна и че позволява на надзорния орган да добие цялостна представа за всички свързани рискови фактори, както и степента, в която те засягат оценяваните субекти във всеки сектор.
53. За да извършат секторната оценка на риска, компетентните органи първо следва да определят секторите и подсекторите, ако е целесъобразно, под техен надзор, както е описано в точки 38 и 39 по-горе.

54. Когато извършват секторната оценка на риска като цяло или на подсектора, ако е целесъобразно, компетентните органи следва да извършват оценка на рисковите фактори за целия сектор, идентифицирани в съответствие с етап 1 от модел на РБН. Компетентните органи следва да извършват своята оценка въз основа на информацията, събрана в съответствие с раздел 4.2.6.
55. Като част от този процес компетентните органи следва да обмислят разпределянето на различни тегла за различни рискови фактори, както е описано в точки 63 и 64 от настоящите насоки, за да отразят степента на въздействие, която различните заплахи от ИП/ФТ имат за дадения сектор.

4.3.3 Индивидуални оценки на риска

56. Компетентните органи следва да постигнат всеобхватно разбиране за присъщите рискове и, доколкото имат достъп до достатъчно надеждни данни относно качеството на механизмите за контрол за БИП/БФТ на оценявания субект, за остатъчните рискове, на които са изложени оценяваните субекти. За тази цел те следва да извършват индивидуални оценки на риска на всеки оценяван субект. Компетентните органи следва да използват всички относими източници, за да събират необходимата информация за индивидуалните оценки на риска, както са описани в точки 44 – 48 по-горе.
57. За да постигнат всеобхватно разбиране за рисковете, свързани с отделните оценявани субекти, компетентните органи следва да установят и поддържат текущ процес и методология за оценка и преглед на рисковете, свързани с оценяваните субекти. Когато разработват своите процеси на оценка на риска, компетентните органи следва:
- а) Да се ръководят от резултата на оценката на рисковете в сектора или подсектора, към който принадлежи оценявания субект. По същество, чрез секторната или подсекторната оценка на риска компетентният орган вече ще е определил основните присъщи рискове, на които са изложени отделни оценявани субекти в даден сектор или подсектор.
  - б) Да определят по какъв начин ще оценяват съответните присъщи рискови фактори, определени в етап 1 от модела на РБН, които засягат оценявания субект.
  - в) Да събират необходимата информация, която им позволява да разбират излагането на оценявания субект на рискове, свързани с клиенти, продукти и услуги, географски рискове и рискове, свързани с канала за разпространение. Това означава, че компетентните органи следва да обмислят дали е необходима една и съща информация по отношение на всички оценявани субекти. Когато събират информация от оценяваните субекти, компетентните органи следва да се позовават на раздела относно „Осигуряване на качеството“ в настоящите насоки за допълнителните гаранции, които следва да бъдат въведени.
58. Когато въз основа на информацията, изложена в точка 45, буква б) от настоящите насоки, компетентните органи са постигнали задоволително и достатъчно надеждно разбиране

за мерките за смекчаване, въведени от оценяваните субекти, те следва да извършат оценката на остатъчния риск по отношение на тези оценявани субекти. Когато обаче такава информация няма или не е надеждна, или е недостатъчно всеобхватна, компетентните органи вместо това следва да използват оценката на присъщия риск по отношение на тези оценявани субекти.

59. Когато оценяват факторите за остатъчен риск, компетентните органи следва да предприемат необходимите стъпки, за да оценят степента, в която системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ, които е въвел оценяваният субект, са подходящи за адекватното смекчаване на присъщите рискове, на които той е изложен. Като част от това компетентните органи следва да оценяват най-малко:

- а) дали са въведени и се прилагат системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ, посочени в член 8, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849. Тези механизми за контрол следва да бъдат достатъчно всеобхватни и съизмерими с рисковете от ИП/ФТ;
- б) дали общите правила за управление и процеси за управление на риска, включително цялостната култура по отношение на рисковете, са адекватни и ефективни.

60. Компетентните органи следва да определят как да включват своята професионална преценка в работата си по оценка на риска. В раздел 4.4.4 е предвидено в тази връзка, че чрез надзорния наръчник във връзка с БИП/БФТ компетентните органи следва да имат възможност да гарантират прилагането на надзорните инструменти и професионалната преценка по последователен начин.

4.3.4 Оценка на рисковете от ИП/ФТ на нивото на групата

61. Компетентните органи, които са водещият надзорен орган в съответствие със съвместните насоки на ЕНО относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849¹³, следва да развият цялостен поглед върху рисковете от ИП/ФТ, на които са изложени оценяваните субекти, които са част от групата. Това означава, че тези компетентни органи следва да разработят рисков профил на оценявания субект под техен надзор, като отчитат всички свързани местни и чуждестранни рискови фактори. Те следва да обръщат специално внимание на рисковете, свързани с трансграничните операции на оценявания субект и дейностите на части от неговата група в други юрисдикции, които може да имат отражение върху цялостния рисков профил на оценявания субект. По-специално оценката на риска следва да отразява най-малко рисковете, произтичащи от експозицията на оценявания субект към държави:

- а) които са определени от Европейската комисия като имащи стратегически слабости в националната си уредба за БИП/БФТ, в съответствие с член 9, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/849;
- б) чието законодателството забранява прилагането на политики и процедури за цялата

---

¹³ (JC 2019 81).

група, и по-специално ако има ситуации, в които следва да се прилага Делегиран регламент (ЕС) 2019/758 на Комисията;

- в) които, според достоверни и надеждни източници¹⁴, са изложени на високи нива на корупция или други предикатни престъпления, свързани с ИП;
- г) държави или територии, в които е известно, че осъществяват дейност терористични организации или които са били предмет на икономически финансови санкции, ембарго или мерки, които са свързани с тероризъм, финансиране на тероризма или разпространение на оръжия, определени например от Организацията на обединените нации или Европейския съюз; и
- д) в които според повече от един сигурен и надежден източник са изразени сериозни притеснения относно ефективността и качеството на механизмите за контрол за БИП/БФТ на юрисдикцията, включително информация за качеството и ефективността на прилагането на регулаторните изисквания и надзор. В такъв случай достоверните и надеждни източници може да включват доклади за взаимна оценка от Специалната група за финансови действия (FATF) или регионални органи от вида на FATF (FSRB), списъка на FATF на високорисковите юрисдикции, които не оказват съдействие, оценки на Международния валутен фонд (МВФ) и доклади по линия на програмата за оценка на финансовите услуги (FSAP).

62. За да осигурят информация за оценката на риска на оценявани субекти, които са част от група, компетентните органи, които са водещият надзорен орган, следва да си сътрудничат и да обменят относима информация с други компетентни органи, които отговарят за надзора във връзка с БИП/БФТ на части от групата. За трансгранични групи, ако има колегия за БИП/БФТ, водещият надзорен орган следва да използва информацията, обменена в колегията, за да събере необходимата информация за оценката на риска. Необходимата информация включва, по отношение на клоновете или дъщерните предприятия на оценяваните субекти, най-малкото информация, свързана със:

- а) рисковия профил на ИП/ФТ на клоновете или дъщерните предприятия, оценен от съответните компетентни органи в тези юрисдикции;
- б) рисковия профил на ИП/ФТ на сектора, който има клонове или дъщерни предприятия, оценен от съответните органи в тези юрисдикции,
- в) констатациите от оценките на компетентните органи за качеството на механизмите за контрол, въведени в клоновете или дъщерните предприятия на оценяваните субекти;
- г) сериозни нарушения или съществени слабости в клоновете или дъщерните предприятия, определени от съответните компетентни органи в техните юрисдикции;
- д) всички надзорни мерки и санкции, наложени върху клоновете или дъщерните

---

¹⁴ Съгласно насоките на ЕБО по член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 достоверността на твърденията може да се определя въз основа на качеството и независимостта на източника на данните и последователността на докладването на тези твърдения, наред с други съображения.

предприятия от съответните компетентни органи в техните юрисдикции.

63. Когато оценяват дали оценяваните субекти са приложили ефективно политики и процедури за цялата група в своите клонове и дъщерни предприятия, компетентните органи, които са водещ надзорен орган, следва да реферират към оценката на риска по отношение на тези оценявани субекти, описана в точки 57 и 58 от настоящите насоки, и по-специално оценката на географските рискове, на които са изложени клоновете и дъщерните предприятия на оценяваните субекти.

4.3.5 Претегляне на рисковите фактори

64. Компетентните органи следва да претеглят рисковите фактори за секторите и оценяваните субекти, определени на етап 1 от модела на РБН, в зависимост от относителната им важност. В тази връзка има редица съображения за това, че компетентните органи следва да вземат под внимание, както следва:

- а) При претегляне на присъщите рискови фактори компетентните органи следва да направят информирана преценка относно значението на различните фактори във връзка с даден сектор, подсектор или отделен оценяван субект. По отношение на отделните оценявани субекти компетентните органи следва да вземат под внимание тяхната секторна или подсекторна оценка на риска.
- б) Теглото, определено за отделните рискови фактори, може да варира между секторите, подсекторите или оценяваните субекти, но компетентните органи следва да използват сходни фактори за сходни сектори, подсектори или оценявани субекти.
- в) Претеглянето на рисковете не води до ситуация, при която е възможно сектор, подсектор или оценяван субект да бъде класифициран със съществен или много съществен риск или при която всички сектори, подсектори или оценявани субекти попадат в една и съща рискова категория.
- г) Претеглянето не е необосновано повлияно само от един фактор и се отчитат надлежно факторите, установени от Директива (ЕС) 2015/849 или от националното законодателство като винаги представляващи съществен или висок риск от ИП/ФТ. При претегляне на рисковите фактори компетентните органи следва да гарантират, че един рисков фактор не повлиява на баланса на цялостното претегляне, така че оценката да бъде непропорционална и неоснователна.

65. Когато компетентните органи използват автоматизирани ИТ системи за разпределяне на цялостните оценки на риска към оценяваните субекти, и по-специално в ситуации, в които те не са ги разработили вътрешно, а са ги закупили от външен доставчик или са се възползвали от външен принос, те следва да разбират как работи системата и как тя съчетава или претегля рисковите фактори за постигане на цялостна оценка на риска. Компетентните органи винаги следва да са сигурни, че разпределените оценки отразяват тяхното разбиране за риска от ИП/ФТ, свързан с оценявания субект.

4.3.6 Рискови профили и категории

66. Оценката на нивото на присъщия риск и ефекта на смекчаващите риска фактори върху нивото на присъщия риск следва да доведе до определянето на оценка на риска, когато е целесъобразно, на сектора, подсектора и оценявания субект, за да се улесни сравнението между оценяваните субекти и да се предостави информация за действията, които те предприемат на етап 3.
67. Компетентните органи следва да гарантират, че оценката на смекчаващите риска фактори в оценявания субект, сектор или подсектор се основава на надеждна информация, например информацията, определена в точка 45, буква б) по-горе. При липсата на такава информация компетентните органи следва да преценят дали включването на смекчаващи фактори е основателно и дали в резултат на поставянето на оценки на смекчаващи фактори окончателната оценка на риска от ИП/ФТ на оценявания субект няма да бъде изкривена.
68. Когато компетентните органи разполагат само с ограничена или непроверена информация относно смекчаващите фактори в оценявания субект или сектор и подсектор, те следва да категоризират тези оценявани субекти, сектори и подсектори на базата на техния присъщ рисков профил и да определят оценката на остатъчния риск, когато бъде налична относимата информация.
69. Компетентните органи следва да използват своята професионална преценка, за да потвърдят резултатите от цялостната оценка на риска на оценявания субект или сектор/подсектор и, ако се налага, да я коригират.
70. Компетентните органи следва да вземат решение относно най-подходящия начин за категоризиране на рисковите профили на оценяваните субекти, сектори и подсектори. За да се постигне сближаване и да се улесни сътрудничеството и обменът на информация между различните компетентни органи, компетентните органи следва да обмислят класифицирането на оценяваните субекти, сектори и подсектори като „много значителни“, „значителни“, „умерено значителни“ и „по-малко значителни“ в съответствие с процесите за оценка на риска от ИП/ФТ на ЕБО.
71. Компетентните органи следва да гарантират, че чрез техните процеси за оценка на риска могат да извършват разграничение между присъщи и остатъчни рискове. Когато категоризират присъщите рискове, свързани с оценяваните субекти, сектори или подсектори, компетентните органи следва да вземат предвид следните рискови категории:
- а) по-малко значителен риск, когато с оценявания субект, сектор или подсектор е много малко вероятно да се злоупотребява в значителна степен за целите на ИП/ФТ;
  - б) умерено значителен риск, когато с оценявания субект, сектор или подсектор е малко вероятно да се злоупотребява в значителна степен за целите на ИП/ФТ;
  - в) значителен риск, когато с оценявания субект, сектор или подсектор е вероятно да се злоупотребява в значителна степен за целите на ИП/ФТ; или

- г) много значителен риск, когато с оценявания субект, сектор или подсектор е много вероятно да се злоупотребава в значителна степен за целите на ИП/ФТ.
72. Когато категоризират остатъчния риск, свързан с оценяваните субекти, сектори или подсектори, компетентните органи следва да вземат предвид въздействието, което мерките за смекчаване може да имат върху присъщия риск, свързан с оценяваните субекти, сектори и подсектори. Компетентните органи следва да прилагат четирите рискови категории, за да категоризират остатъчния риск, както следва:
- а) по-малко значителен риск, когато присъщият риск е по-малко значителен, а рисковият профил остава незасегнат от смекчаването, или когато присъщият риск е умерено значителен или значителен, но е ефективно смекчен посредством системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ;
  - б) умерено значителен риск, когато присъщият риск е умерено значителен, а рисковият профил остава незасегнат от смекчаването, или когато присъщият риск е значителен или особено значителен, но е ефективно смекчен посредством системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ;
  - в) значителен риск, когато експозицията към присъщ риск е по-малко значителна, а рисковият профил остава незасегнат от смекчаването, или когато присъщият риск е много значителен или значителен, но е ефективно смекчен посредством системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ; или
  - г) много значителен риск, когато присъщият риск е особено значителен и въпреки смекчаването рисковият профил остава незасегнат от смекчаването или когато присъщият риск е особено значителен и не е смекчен ефективно поради системни слабости в системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ в оценявания субект или в повечето от оценяваните субекти в сектора.
73. Когато компетентните органи решат да не прилагат класификацията на риска, посочена в точки 69, 70 и 71 по-горе, те следва да могат да преобразуват своите рискови категории в съответствие с препоръчаните в настоящите насоки. Компетентните органи следва да приемат консервативен подход, когато преобразуват рисковите категории, както е описано в приложението към настоящите насоки.
74. Компетентните органи следва да имат предвид, че категоризацията на оценяваните субекти за целите на риска от ИП/ФТ може да се различава от категориите, приложени за същите оценявани субекти, за по-широки цели по отношение на свързания с дейността риск или пруденциалния риск.
75. Когато компетентен орган използва автоматизирана ИТ система за определяне на рисковия профил или оценката на отделен оценяван субект, компетентните органи следва да допускат ситуации, в които може да е необходимо да изменят резултатите от автоматизираното оценяване въз основа на професионалната си преценка в допълнение към процеса на преглед, посочен в етап 4 от модела на РБН. Компетентните органи може да решат да прилагат своята професионална преценка, ако дадена информация

предполага, че цялостната оценка на риска не е действително отражение на реалността, включително информация от звена за финансово разузнаване, съобщения в медиите, други надзорни органи или надзор на място, или дистанционен надзор. Обосновката за такива промени в рисковия профил или оценка следва да се документира ясно от компетентния орган.

4.4 Етап 3 — Надзор

4.4.1 Общи разпоредби

76. Компетентните органи следва да гарантират, че оценяваните субекти, изложени на значителни и много значителни рискове от ИП/ФТ, са обект на по-чест и задълбочен надзор, отколкото тези, които са изложени на умерено или по-малко значителни рискове. Компетентните органи следва да коригират своя надзорен подход, като коригират един или повече от следните елементи:

- а) естеството на надзора, чрез корекция на съотношението между инструментите за дистанционен надзор и надзор на място;
- б) фокуса на надзора, като се съсредоточат върху цялостната рамка, свързана с БИП/БФТ, на оценяваните субекти, или като се съсредоточат върху управление на специфичните рискове от ИП/ФТ, включително рискове, свързани с определени продукти или услуги, или върху специфични аспекти от процесите в областта на БИП/БФТ, например идентификация на клиента, оценка на риска, текущите дейности по наблюдение и отчетност;
- в) честотата на надзора, като се гарантира, че оценяваните субекти, които са изложени на по-значителни рискове от ИП/ФТ, са обект на надзор по-често, отколкото оценяваните субекти, които са изложени на по-малко значителни рискове; и
- г) интензивността и задълбочеността на надзора чрез определяне, според риска, на степента на прегледите на досиетата на клиентите, тестване на извадка от сделки и доклади за съмнителни сделки, провеждано на място. Компетентните органи следва да имат предвид, че в ситуации, в които излагането на риск от ИП/ФТ е по-значително, е малко вероятно да бъде достатъчен само преглед въз основа на оценка на политиките и процедурите, вместо върху тяхното прилагане.

4.4.2 Надзорна стратегия

77. Компетентните органи следва да определят и прилагат по-дългосрочна надзорна стратегия в областта на БИП/БФТ, в която предвиждат по какъв начин ще смекчават рисковете от ИП/ФТ, които са идентифицирали във всички сектори и подсектори, ако е целесъобразно, под техен надзор. Стратегията следва да се основава на оценката на риска за целия сектор, извършена от компетентните органи в съответствие с насока 4.3.

78. В стратегията компетентните органи следва да определят ясни цели за техния подход към БИП/БФТ и да предвидят начина за постигане на тези цели в определена времева

рамка и с наличните ресурси. Като част от това в надзорната стратегия следва:

- а) да се обясни как те ще работят за смекчаване на съществуващите рискове от ИП/ФТ, определени в секторите и подсекторите под техен надзор;
- б) да се обясни по какъв начин те ще гарантират, че към всички сектори и подсектори, включително тези, които са свързани с по-малки рискове от ИП/ФТ, се прилага надзорно покритие и наблюдение, съизмеримо с рисковете от ИП/ФТ. По-специално по какъв начин ще гарантират, че секторите, свързани с по-значителни рискове от ИП/ФТ, ще получават по-широко надзорно покритие;
- в) да се определят видовете надзорни инструменти, които компетентните органи ще използват за преодоляване на видовете рискове, описани в раздел 4.4.4. от настоящите насоки;
- г) да се определят циклите на надзорни проверки и преглед, ако има такива, според които оценяваните субекти във всяка рискова категория ще бъдат обект на надзор, както и да се посочи видът надзорни инструменти, приложими във всеки цикъл;
- д) да се определят ресурсите за надзор, необходими за изпълнение на надзорната стратегия, и да се гарантира, че разполагат с достатъчно ресурси;
- е) да се обясни по какъв начин компетентните органи ще се справят ефективно с нововъзникващите рискове и ще ги преодоляват при тяхното възникване по начин, който няма негативно отражение върху цялата стратегия.

4.4.3 Надзорен план, свързан с БИП/БФТ

79. Компетентните органи следва да определят и въведат надзорен план за всички оценявани субекти, в който се обяснява по какъв начин ще бъде приложена на практика тяхната надзорна стратегия. Компетентните органи следва да вземат решение относно обхванатия от техния надзорен план период, например годишен или двугодишен надзорен план, като по целесъобразност отчитат по-широките организационни ограничения.
80. Компетентните органи следва да координират всички надзорни планове, които покриват целия времеви период, обхванат от надзорната стратегия, за да гарантират баланса помежду им, и които заедно служат за изпълнение на надзорната стратегия. Това означава, че ако надзорната стратегия е определена за период от 5 години, но надзорните планове се разработват ежегодно, компетентните органи следва да гарантират, че всички годишни планове служат заедно през периода от 5 години за изпълнение на стратегията.
81. В надзорния план компетентните органи следва ясно да определят надзорните инструменти, които ще прилагат към оценяваните субекти, за да постигнат своите цели в съответствие със стратегията си. Компетентните органи следва да използват оценки на риска на отделните оценявани субекти, за да прецизират своя избор от надзорни инструменти за даден оценяван субект, който е предназначен за специфични за този оценяван субект рискове.

82. В плана компетентните органи следва да определят по какъв начин ще разпределят ресурсите за надзор на оценяваните субекти по начин, който е съизмерим с рисковия профил на оценяваните субекти, разработен в съответствие с насока 4.3.
83. Компетентните органи следва да признаят, че оценяваните субекти, изложени на значителни и много значителни нива на риск от ИП/ФТ, може да не бъдат системно важни. Затова, когато вземат решение относно най-подходящите надзорни инструменти на БИП/БФТ, компетентните органи следва да се позовават на своята оценка на риска от ИП/ФТ, но не следва да разчитат на своите оценки на пруденциалния риск или свързания с дейността риск, когато има такива, нито следва да вземат предвид само оценявани субекти от системно значение. Компетентните органи следва да имат предвид, че може да не е уместно да се направят заключения за надзорни цели, свързани с БИП/БФТ, от нивото на пруденциалния или свързания с поведението риск.
84. Компетентните органи следва да гарантират, че надзорният план, свързан с БИП/БФТ, е независим от плана за пруденциален надзор, макар че понякога е възможно да има припокривания в оценяваните субекти, проверявани от компетентните органи и органите за пруденциален надзор, и може да се прилагат съвместни или допълнителни надзорни инструменти. Компетентните органи обаче имат отговорността да гарантират, че в резултат на тези действия ще бъдат напълно постигнати надзорните цели в областта на БИП/БФТ.
85. Когато разработват надзорния план, свързан с БИП/БФТ, компетентните органи следва да гарантират, че предвиждат извънредни ситуации в случаи на откриване на нови рискове в хода на надзора на място или от дистанционния надзор или чрез други надеждни източници, на които е необходимо компетентните органи да реагират по подходящ и навременен начин.
86. Когато от компетентните органи се изисква да внесат изменения в първоначалния надзорен план, свързан с БИП/БФТ, например да променят дистанционния надзор в надзор на място или тематичните прегледи в цялостни проверки, за да се адаптират към новото обстоятелство или да преодолеят възникващите рискове от ИП/ФТ, те следва да разполагат с подходящи правила за вътрешно управление, когато обработват такива промени в надзорния план. Всички такива промени следва да се документират от компетентните органи по подходящ начин, като се обяснява как и кога ще се извършва надзорът над тези оценявани субекти, засегнати от промени в плана.

4.4.4 Надзорни инструменти

87. Компетентните органи следва да отчетат, че всеки оценяван субект, сектор или подсектор е изложен на различни нива на риск от ИП/ФТ и поради това видът и честотата на използваните надзорни инструменти може да се различават. За да се гарантира ефективното използване на ресурсите за надзор, компетентните органи следва да избират такива надзорни инструменти, които е вероятно да имат по-силно въздействие върху спазването на изискванията от оценяваните субекти или които им позволяват да

обхванат по-голяма част от сектора. Когато компетентните органи искат да постигнат по-добро разбиране за начина на управление на определени рискове от ИП/ФТ от даден сектор или определени видове оценявани субекти, за да го постигнат, следва да обмислят използването на тематични прегледи.

88. Компетентните органи следва да имат добро разбиране за всички надзорни инструменти, с които разполагат за изпълнение на техните надзорни стратегия и план. Те следва да разберат предимствата и недостатъците, свързани с всеки надзорен инструмент, включително нивото на задълбоченост и интензивност, което биха могли да постигнат с всеки от надзорните инструменти, и да преценят по какъв начин могат да използват ефективно най-широкия набор от надзорни инструменти, с които разполагат, включително, но без да се ограничават до цялостни или частични проверки на място, ad hoc проверки, тематични проверки, справки във връзка с БИП/БФТ, последващи проверки, дистанционни проверки, както и обратната информация и насоки за сектора.
89. Компетентните органи следва да изберат най-ефективните надзорни инструменти за оценяваните субекти, за да отговорят на специфична нужда, свързана с надзора, или за да постигнат определена цел. Когато избират надзорни инструменти, компетентните органи следва да отчетат своите секторни и индивидуални оценки на риска от ИП/ФТ, а също и да вземат предвид:
- а) броя на оценяваните субекти и сектори под надзора на компетентния орган;
  - б) специфичните характеристики на различните надзорни инструменти, когато се прилагат самостоятелно или в комбинация помежду им;
  - в) необходимите ресурси за прилагане на различни надзорни инструменти;
  - г) времето, необходимо за надзорния инструмент да постигне целта си и да окаже въздействие върху спазването на изискванията относно БИП/БФТ от оценяваните субекти.
90. Компетентните органи следва да упражняват гъвкавост, за да могат да адаптират използването на надзорни инструменти също и в отговор на възникващите рискове от ИП/ФТ в оценявания субект, сектор или подсектор, когато се проявят. Това означава, че ако компетентните органи са определили нововъзникващ риск от ИП/ФТ чрез справки във връзка с БИП/БФТ, други надзорни инструменти или други средства, те следва да преценят дали е необходима допълнителна и по-задълбочена оценка чрез дистанционен преглед или проверка на място, за да се гарантира, че системите и механизмите за контрол на оценяваните субекти са достатъчно строги, за да смекчат нововъзникващия риск. Следователно проверките на място дават на компетентните органи възможност:
- а) да добият по-задълбочено разбиране за цялостния подход на оценявания субект към БИП/БФТ, включително практики, управление, поведение на персонала и култура;
  - б) да обсъдят потенциалните рискове, резултатите от надзорните дейности, както и проблемите, пред които е изправен оценяваният субект, а също и начините за

разрешаването им;

в) да съобщят своите надзорни очаквания директно на оценяваните субекти.

91. Или самостоятелно, или в комбинация с други надзорни инструменти компетентните органи следва да обмислят да използват проверки на място, по-специално когато извършват надзор над оценявани субекти, които имат значително или много значително ниво на риск от ИП/ФТ. Тези проверки включват най-малкото преглед на политиките и процедурите в областта на БИП/БФТ на оценявания субект и оценка на начина на прилагането им на практика посредством, наред с другото, интервюта с ключов персонал, тестване на системите, използвани за нормативно съответствие във връзка с БИП/БФТ, и преглед на оценката на риска и досиетата на клиентите. На базата на обхвата и сложността на дейността на оценяваните субекти компетентните органи следва да преценят дали пълният обхват на проверката на място ще покрие цялата дейност на оценявания субект или е по-осъществимо да се съсредоточат върху определено направление на дейността в оценявания субект. Въпреки че, ако обхватът е ограничен до определено направление, компетентните органи следва да разберат кои са допирните точки между системите и механизмите за контрол, прилагани в това направление на дейността, и тези, които се прилагат в институцията като цяло, и, ако се установят слаби места в системите и механизмите за контрол на съответното направление, компетентните органи следва да се стремят да оценят дали и по какъв начин това може да окаже въздействие върху целия оценяван субект.

92. Когато вземат решение за извършване на цялостна проверка на място в оценявания субект, компетентните органи следва да вземат предвид следните фактори:

а) дали е необходимо да се получи допълнителна или по-всеобхватна информация относно оценявания субект, която може да бъде получена само чрез елементи на място;

б) какъв вид информация е необходима и как тя да бъде получена ефективно и по всеобхватен начин;

в) дали резултатите от предишни проверки на място или дистанционни прегледи, извършени от компетентен орган или от относими органи за пруденциален надзор, или, когато оценявания субект е част от група, от компетентните органи, отговарящи за надзора на други субекти от групата, ако има такива, показват ниски нива на нормативно съответствие във връзка с БИП/БФТ или предполагат лоша култура на нормативно съответствие в оценявания субект или в групата, което може да даде отражение върху оценявания субект;

г) дали оценяваните субекти са нарушавали своите задължения във връзка с БИП/БФТ и дали са го правили неколкократно;

д) какъв вид последващи действия във връзка с надзора, ако е имало такива, са прилагани от компетентния орган спрямо оценявания субект; и

е) дали оценяваните субекти са демонстрирали своята ангажираност за отстраняване на

недостатъци и дали са предприели строги действия за тази цел.

93. Компетентните органи следва да обмислят използването на дистанционни прегледи в случаите, в които може да е достатъчен по-малко задълбочен надзорен подход или в случаите, когато оценяваните субекти са изложени на ниски нива на риск от ИП/ФТ. Дистанционните прегледи включват преглед на документите, свързани с писмените политики относно БИП/БФТ и оценката на риска на оценяваните субекти, но не включват задълбочена оценка на това доколко ефективно тези политики и процедури са прилагани на практика от оценявания субект. Дистанционните прегледи може да се считат също за предварителна стъпка към по-задълбочени прегледи посредством проверки на място, които биха допълнили работата от разстояние или може да се използват в комбинация с други надзорни инструменти.
94. В някои случаи компетентните органи следва да преценят дали съчетаването на два или повече инструмента може да е по-ефективно. Това включва ситуации, в които компетентният орган има притеснения относно точността на информацията, получена по време на дистанционни прегледи или като част от справки във връзка с БИП/БФТ. В такива случаи може да е необходимо компетентните органи да проверят тази информация чрез проверка на място, която обикновено се състои от елементи, като например извадки от сделки и досиета на клиенти, както и интервюта с ключов персонал и членове на ръководния орган. Компетентните органи следва да могат да осъществяват, когато е необходимо, ad hoc проверки, които не са част от тяхната надзорна стратегия и план. Нуждата от такива проверки може да бъде породена от конкретно събитие, което може да изложи сектора/подсектора или оценяваните субекти на повишен риск от ИП/ФТ, значителни промени в експозицията към риск от ИП/ФТ на сектора/подсектора или оценяваните субекти, или да възникне в резултат на установяването от компетентния орган на определена информация, включително чрез подаване на сигнали за нередности, широко разпространени публични твърдения за неправомерно поведение, нова типология на ИП/ФТ или надзорни констатации, свързани със системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ или по-всеобхватна рамка за вътрешен контрол. Когато компетентният орган е решил, че е основателно да извърши ad hoc проверка, той следва да определи обхвата на проверката, фокуса на проверката и дали тя ще включва елементи на място, както и дали е необходимо да се ангажират други надзорни органи и да се осъществи сътрудничество с тях.
95. Ако компетентните органи извършат дистанционна проверка чрез виртуални средства, те следва да преценят ефективността на този надзорен инструмент, както и дали ангажиментът с оценявания субект отговаря на условията за проверка на място и е съизмерим с риска от ИП/ФТ, представен от оценявания субект. Компетентните органи следва да преценят дали е по-подходящо да се извърши проверка на място, когато се извършва надзор над оценявани субекти, които имат значително или много значително ниво на риск от ИП/ФТ, и в условия, при които компетентните органи искат да добият задълбочено разбиране за цялостната рамка на системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ в оценявания субект.

96. Компетентните органи следва да преценят кой е най-ефективният надзорен инструмент, за да се гарантира, че политиките и процедурите в рамките на групата се изпълняват ефективно от оценяваните субекти, които са част от групата, като приложат съображения, които са сходни на прилаганите към отделните оценявани субекти, както е обяснено по-горе. Ако дадена група осъществява дейност на трансгранично равнище, водещият надзорен орган¹⁵ следва да си сътрудничи с други компетентни органи, участващи в надзора над оценяваните субекти в групата чрез колегии за БИП/БФТ, когато съществуват такива, или чрез други канали и механизми за сътрудничество, включително тези, които са определени в насоките за сътрудничество на ЕБО.¹⁶ Това сътрудничество може да включва, но без да се ограничава до:

- а) степента на взаимопомощ, описана в насока 9 от насоките за колегиите за БИП/БФТ;
- б) съгласието за прилагане на даден надзорен инструмент или надзорно действие заедно с други компетентни органи, които са отговорни за надзора над други оценявани субекти в групата. Това може да включва извършване на проверка на място или на преглед съвместно с други компетентни органи или посредством съвместно коригиране на фокуса на даден надзорен инструмент с цел по-ефективно смекчаване на рискове, които са налице навсякъде в групата;
- в) обмен на информация, свързана с оценката на риска от ИП/ФТ на оценявания субект или сектора, ако е целесъобразно;
- г) обмен на информация във връзка с планирани надзорни проверки на място или прегледи и относно съответните констатации след това;
- д) обмен на информация във връзка със слаби места или нарушения, установени от други компетентни органи.

97. Компетентните органи следва да имат цялостна представа за всички надзорни инструменти, които се прилагат от тях. Те следва да наблюдават тяхното прилагане и ефективност и да внасят корекции, ако е необходимо.

4.4.5 Надзорни практики и надзорен наръчник

98. За да спазят задълженията си съгласно Директива (ЕС) 2015/849, компетентните органи следва да гарантират, че оценяваните субекти са въвели стабилни системи и механизми за контрол на БИП/БФТ и че тези системи и механизми за контрол са достатъчно ефективни за предотвратяване и откриване на ИП/ФТ. Стъпките, които компетентните органи предприемат за оценка на системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ на оценяваните субекти, следва да бъдат посочени в специален надзорен наръчник за

¹⁵ Водещият надзорен орган се определя в съответствие със съвместните насоки на ЕНО (JC 2019 81) относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентните органи, упражняващи надзор върху кредитните и финансовите институции („Насоките на колегиите за БИП/БФТ“). Като цяло водещият надзорен орган е компетентен орган, който отговаря за надзора над БИП/БФТ в държавата членка, в която се намира седалището на групата.

¹⁶ [Насоки на ЕБО относно сътрудничеството и обмена на информация между органите за пруденциален надзор, надзорните органи в областта на БИП/БФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с член 117, параграф 6 от Директива 2013/36/ЕС, декември 2021 г.](#)

БИП/БФТ. По този начин компетентните органи ще могат да гарантират съгласуваното прилагане на надзорните инструменти и на професионалната преценка. Когато изготвят наръчника, компетентните органи следва да гарантират, че той съдържа достатъчно информация за всички дейности, които се изискват от съответните надзорни органи да извършват ефективно, но и че дава на надзорните органи достатъчно гъвкавост, за да прилагат експертната си преценка и да внасят корекции в надзорния подход, ако е необходимо.

99. Компетентните органи следва да гарантират, че когато е целесъобразно, оценяваните субекти ще назначат служители, отговорни за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, съгласно член 8, параграф 4 от Директива 2015/849. Компетентните органи следва също така да предприемат действия, в зависимост от риска, за да проверяват дали служителят, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, назначен от оценяван субект, притежава необходимите нива на почтеност, експертен опит и знания, за да изпълнява ефективно своите функции¹⁷. Това може да включва среща със служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, или искане от оценявания субект да предостави обобщение на неговия професионален опит, както и всяка друга информация, която компетентният орган счита за важна. Компетентните органи следва да преценят дали да извършат такава оценка като част от своите надзорни дейности, включително по време на проверки на място или дистанционни прегледи, или като самостоятелна оценка.
100. Ако в резултат на проверките, описани в точка 99, компетентният орган има притеснения, че служителят, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, не е подходящ, компетентният орган следва да уведоми съответния орган за пруденциален надзор¹⁸ относно своите притеснения и следва да споделя проактивно с органите за пруденциален надзор всяка информация, която е породила тези притеснения. Освен това,
- а) ако оценката на пригодността на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, не попада в компетентността на органа за пруденциален надзор, компетентните органи следва да приложат необходимите мерки, за да отстранят проблема без ненужно забавяне, например искане служителят, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, да премине допълнително обучение или да повиши професионалната си квалификация; искане за засилено управление или реорганизация на ролята на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ; или искане за замяна на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, или за назначаване на допълнителен служител;

¹⁷ [Документ за консултация](#) относно проекта на насоки относно политиките и процедурите, свързани с управлението на спазването на изискванията, и ролята и отговорностите на служителя, отговорен за съответствието във връзка с БИП/БФТ, съгласно член 8 и глава VI от Директива (ЕС) 2015/849.

¹⁸ В съответствие по-специално с насоките на ЕБО относно сътрудничеството и обмена на информация между органите за пруденциален надзор, надзорните органи в областта на борбата с ИП и ФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с Директива 2013/36/ЕС.

б) ако органите за пруденциален надзор имат компетентност за оценяване на пригодността на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ¹⁹, компетентните органи следва да си сътрудничат с органите за пруденциален надзор по време на първоначалната оценка, а също и по време на всяка повторна оценка на пригодността, осъществена от органи за пруденциален надзор, ако е необходимо²⁰. Компетентните органи следва да споделят цялата относима информация, която може да има въздействие върху оценката или повторната оценка на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, със съответните органи за пруденциален надзор, включително препоръчаните от тях мерки, както е описано в буква а) по-горе, които могат да се вземат от гледна точка на надзора над БИП/БФТ с цел смекчаване на проблемите.

101. В надзорния наръчник компетентните органи следва да опишат стъпките, които надзорните органи са задължени да предприемат, когато прилагат различни надзорни инструменти. В наръчника следва да се определят най-малко:

- а) процесът и методологията, следвани от компетентните органи при оценяване на рисковете от ИП/ФТ, свързани с оценяваните субекти и сектори/подсектори. Компетентните органи следва също да обяснят процеса, следван от надзорните органи, когато желаят да изменят оценката на риска на оценявания субект въз основа на своята професионална преценка;
- б) възможните случаи, в които от надзорните органи се изисква да си сътрудничат с други заинтересовани страни, както е описано в раздел 1.4.1 от настоящите насоки, и да се обясни процесът, по който това следва да се осъществи на практика;
- в) процесът, който надзорните органи трябва да следват, когато прилагат всеки надзорен инструмент и обясняват елементите, които следва да бъдат тествани. Компетентните органи следва ясно да определят ключовите разлики между различните надзорни инструменти, с които разполагат. Това означава, че компетентните органи следва най-малкото да пояснят степента, в която от надзорните органи се очаква да тестват при оценяваните субекти:
  - i) адекватността на съответните политики и процедури, както и дали те са свързани с оценката на риска за цялата дейност;
  - ii) дали са въведени съответните процеси и дали те функционират според очакванията;
  - iii) адекватността и изчерпателността на оценките на риска за цялата дейност, както и в каква степен това определя цялостния подход спрямо БИП/БФТ;
  - iv) адекватността на оценките на риска на клиента и степента, в която те определят

¹⁹ Съвместни насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, съгласно Директива 2013/36/ЕС и Директива 2014/65/ЕС, [EBA/GL/2021/06](#).

²⁰ Включително, както е предвидено в раздели 6.1 и 6.3 от предстоящите Насоки на ЕБО относно сътрудничеството и обмена на информация между органите за пруденциален надзор, надзорните органи в областта на борбата с ИП и ФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с Директива 2013/36/ЕС.

- приложимото ниво на изисквания за комплексна проверка на клиента;
- v) адекватността на правилата за вътрешно управление и вътрешните йерархични линии по отношение на нормативното съответствие относно БИП/БФТ, включително качеството и количеството на управленската информация;
  - vi) пригодността на лицето, изпълняващо ролята на служител, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, в оценявания субект, както е предвидено в член 8, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849, и стъпките, които надзорните органи следва да предприемат, за да извършат тази оценка;
  - г) какви следва да са ангажиментите и комуникациите на надзорния орган с оценявания субект преди, по време на и след прилагането на даден надзорен инструмент;
  - д) примерните времеви рамки, които компетентните органи и оценяваните субекти следва да спазват при съобщаване на констатациите от проверки или прегледи;
  - е) по какъв начин се оценява дали системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ, въведени от оценяваните субекти, са достатъчно ефективни и съизмерими с рисковете от ИП/ФТ, на които е изложен оценявания субект. Компетентните органи следва най-малкото да определят основните области, върху които следва да се фокусира надзорният орган, които може да предполагат липса на ефективност в оценявания субект. Някои показатели, които може да показват, че рамката на БИП/БФТ се изпълнява ефективно, включват, но не са ограничени до:
    - vii) персоналът в оценявания субект демонстрира добро разбиране за параметрите, използвани за различните системи, и е в състояние да даде обосновка за резултатите от тези системи;
    - viii) системите и процесите, използвани за проверка на клиенти и сделки, дават очакваните резултати, които са в съответствие с други сходни оценявани субекти в даден сектор;
    - ix) политиките и процесите за определяне и анализиране на подозрителни или необичайни сделки и за докладване на ЗФР или други относими органи;
    - x) персоналът на оценявания субект проявява добро разбиране за политиките и процесите, свързани с БИП/БФТ, и по какъв начин те се прилагат на практика;
    - xi) различните вътрешни и външни доклади, например вътрешен и външен одит или консултанти, не сочат за притеснения относно спазването от оценявания субект на изискванията относно БИП/БФТ;
    - xii) на целия съответен персонал и висшето ръководство в оценявания субект е предоставено достатъчно и съответно обучение;
    - xiii) оценявания субект е прилагал справедливи практики за предоставяне на стимули, включително възнаграждения и други ползи, които не насърчават пряко или косвено ненадеждни практики или култура на работа;

- xiv) достатъчни и адекватни управленски отчети на всички нива на управление;
  - xv) въведени са адекватни правила за управление с ясна роля на висшето ръководство в рамките на БИП/БФТ.
- ж) степента, в която от надзорния орган се очаква да оспорва надеждността на системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ, изпълнението на политики и процедури по отношение на БИП/БФТ и ефективността на оценката на риска за цялата дейност;
- з) примери за типа ситуации, в които от надзорните органи се очаква да прилагат своята надзорна преценка;
- и) когато надзорен инструмент включва преглед на извадки от досиета на клиенти или сделки, в наръчника следва да бъде обяснена методологията на преглед на извадките, включително минималния размер на извадката и критериите за подбор на извадка;
- й) стъпките, които надзорните органи са задължени да предприемат след проверка, за да гарантират, че надзорните констатации са подходящо взети под внимание от оценяваните субекти, и примери за случаи, в които може да е необходима последваща проверка, както е предвидено в раздел 4.4.8 от настоящите насоки; и
- к) правилата за управление в компетентния орган за одобрение на резултатите от проверките или прегледите, включително процеса на вземане на решения, свързани със санкции и административни мерки.
101. А) Когато разработват своята политика за преглед на извадки, компетентните органи следва да имат предвид, че оценяваните субекти се различават по много начини, например по брой и вид на продуктите и услугите, както и по брой и вид на клиентите и сделките. Това означава, че може да е необходимо компетентните органи да приспособят своя подход към прегледа на извадки във връзка с даден оценяван субект. Като част от това компетентните органи следва да вземат предвид най-малко следните критерии за подбор на съдържателна извадка:
- а) Чрез прегледа на извадки компетентните органи следва да могат да постигнат целите на даден надзорен инструмент, който се използва за оценката. Това означава, че извадката следва да бъде съставена от разумен брой досиета на клиенти или сделки, които представляват многообразието от клиенти, продукти и услуги в различни рискови категории, но размерът и съставът на тази извадка се определят от:
    - i) целта на използвания за оценката надзорен инструмент;
    - ii) различните рискови категории на клиенти в оценявания субект и дела клиенти, които представляват значителен или много значителен риск от ИП/ФТ;
    - iii) естеството, размера и сложността на дейността на оценявания субект.
  - б) Извършените проверки като част от прегледа на извадката следва да бъдат достатъчно всеобхватни и задълбочени, за да позволят на компетентния орган да постигне желаната надзорна цел.

в) Прегледът на извадки следва да бъде балансиран спрямо други надзорни дейности, които образуват част от надзорния инструмент, например системите за преглед, правилата за управление и политики и процедури.

102. Политиката относно прегледа на извадки на компетентните органи следва да бъде гъвкава и да позволява корекции на базата на нивото на риска или нова информация, включително информация, получена като част от техните надзорни дейности. Това означава, че компетентните органи може да променят размера на извадката, категориите клиенти, продукти, услуги или сделки, включени в извадката, или специфичните проверки, извършени преди или по време на проверката или прегледа. Когато прегледът на извадката предполага системно неспазване на приложимите задължения във връзка с БИП/БФТ от страна на оценявания субект, компетентните органи следва да разследват първопричината за това неспазване, за което може да са необходими допълнителни проверки или надзорни дейности, включително допълнителни проверки на извадки или интервюта с ключов персонал.

103. Надзорният наръчник следва да се преразглежда редовно и да се актуализира, когато е необходимо, по-специално ако са възникнали значителни промени, които може да окажат въздействие върху надзорния подход, включително промени, въведени с правната рамка или международните насоки, или промени, които са необходими в резултат на обратната информация, получена от компетентните органи, относно адекватността на нейния надзорен подход, включително от функцията за вътрешен одит или външни органи като Специалната група за финансови действия (FATF), Съветът на Европа или европейските надзорни органи. В резултат на този преглед компетентните органи следва да вземат под внимание извлечените поуки и да отстранят всички установени недостатъци, ако има такива. Съответните надзорни органи следва своевременно да се уведомяват за всякакви промени в наръчника.

4.4.6 Осигуряване на качеството

104. Компетентните органи следва да гарантират, че надзорът над БИП/БФТ се извършва съгласувано от всички надзорни органи. Поради това те следва да въведат проверки за осигуряване на качеството, за да гарантират съгласуваното прилагане на надзорните инструменти и практики от всички надзорни органи в съответствие с надзорния наръчник. Такива проверки следва да включват най-малкото преглед от функцията за вътрешен одит и прилагане на принципа „на четирите очи“. Компетентните органи следва също да използват обучение на персонала, наставничество и наблюдение на работата между надзорните органи като други средства за постигане на съгласуваност в надзорните практики.

105. Компетентните органи следва да гарантират точността и надеждността на събраната от оценяваните субекти информация за целите на оценката на риска или други надзорни инструменти. За да гарантират това, компетентните органи следва най-малкото да извършат кръстосана проверка на тази информация с информацията, с която вече разполагат във връзка с конкретния оценяван субект или сходни оценявани субекти, или

с информацията, получена от други надеждни източници, включително органи за пруденциален надзор, други компетентни органи или звена за финансово разузнаване.

106. Ако компетентните органи установят, че предоставената от един или повече оценявани субекти информация е неточна или непълна, те следва да предприемат стъпки за изясняване на тези несъответствия и да се стремят да получат точна информация. При такива обстоятелства компетентните органи следва да преценят какво е най-подходящото надзорно действие с цел разрешаване на проблема въз основа на степента и вида установени неточности. Действията може да включват изискване на пояснения директно от оценявания субект, извършване на ad hoc проверка на оценявания субект или налагане на определени надзорни мерки.

107. Компетентните органи следва да преценят какви ресурси са необходими за разработване и извършване на необходимите проверки за осигуряване на качеството. В някои случаи може да е необходимо да се ангажират определени специализирани ресурси от ИТ или други сфери.

4.4.7 Използване на услугите на външни страни

108. Когато компетентните органи използват услугите на външни консултанти или одитори за изпълнението на техния надзорен план, някои части от плана или конкретна надзорна задача, те винаги следва да гарантират, че тези външни страни:

- а) имат достатъчно знания и умения, за да изпълняват конкретните надзорни задачи, за които са ангажирани от компетентните органи;
- б) разбират ясно регулаторните очаквания и обхвата на работата, която е поискано да извършват;
- в) имат достъп до специфични насоки, в които ясно са определени условията на техния ангажимент, както и всички процеси, които трябва да следват като част от него;
- г) водят достатъчно подробна документация относно стъпките, които са предприели, за да извършат необходимите задачи, в която е посочена обосновката за техните заключения и констатации;
- д) извършват необходимите задачи в съответствие със стандарт за високо качество. Това може да включва преглед от компетентните органи на друга извършена от външната страна дейност или участие в някои от дейностите, извършвани от тях от името на компетентния орган;
- е) декларират потенциалните конфликти на интереси и, ако стане ясно, че съществуват конфликти на интереси, компетентните органи следва да гарантират, че те се управляват и разрешават адекватно. Когато не е възможно конфликтите на интереси да бъдат разрешени, компетентните органи следва да откажат или прекратят ангажимента с дадената външна страна.

109. Когато компетентните органи използват постоянно експерти като част от техния надзорен процес, те следва да отразяват това в надзорния план и надзорния наръчник.
110. Компетентните органи следва да гарантират, че поддържат достатъчно вътрешен експертен опит, за да могат да извършват преглед и в достатъчно голяма степен да оспорват, ако е необходимо, извършваната от тяхно име работа от външни страни.
111. В ситуации, в които оценявани субекти са ангажирали външни одитори или консултанти за извършване на оценка на тяхното нормативно съответствие във връзка с БИП/БФТ – било по собствена инициатива или по искане на компетентните органи, компетентните органи следва да гарантират, че:
- а) са информирани за обхвата на прегледа, извършен от външните страни;
  - б) са информирани за уменията, знанията и опита на експертите, назначени от външните страни, които ще извършат оценката; и
  - в) получават редовно актуална информация за резултатите и констатациите от работата на експертите, включително когато експертите последователно докладват за липсата на слаби страни или констатации.
112. Компетентните органи следва да вземат под внимание работата на външните страни и да я отчетат в своите последващи надзорни действия или като част от своя текущ надзор, ако е необходимо. Компетентните органи следва да анализират причините за всички установени несъответствия между работата на експертите от външни страни и собствените им констатации от надзорни проверки или прегледи и да отразяват този анализ в своята оценка на риска на оценявания субект. Ако компетентните органи имат съмнения относно цялостното качество на извършената работа от експертите от външни страни, както е описано в точки 108 и 111, компетентните органи следва да обмислят да включат преглед на тази работа като част от бъдещите си проверки или прегледи в рамките на оценявания субект.
113. Компетентните органи следва да гарантират, че са налице канали, за да се гарантира, че експертите от външни страни могат да докладват всякакви нередности, слаби страни или нарушения в оценявания субект директно на компетентните органи, ако е необходимо, независимо дали услугите им са ангажирани от компетентни органи или от оценявани субекти.

4.4.8 Последващи надзорни действия

114. Компетентните органи следва да бъдат сигурни, че всички нарушения или слабости в рамката на системите и механизмите за контрол във връзка с БИП/БФТ на оценяваните субекти ще бъдат адекватно разгледани и ефективно разрешени от оценяваните субекти. Компетентните органи следва да предприемат всички необходими стъпки, за да гарантират, че поведението или дейностите на оценяваните субекти ще се променят или ще бъдат прекратени.

115. Когато вземат решение относно най-ефективните последващи надзорни действия, компетентните органи следва да избират надзорни инструменти или мерки, които са пропорционални на значимостта на слабостите и тежестта на установените нарушения, и да вземат предвид нивото на риска, на който е изложен оценяваният субект. Това означава, че сериозните нарушения и значимите слабости²¹, установени в оценяван субект, който е изложен на значителен или много значителен риск от ИП/ФТ, ще налагат по-интензивни последващи действия и повече ресурси за надзор, отколкото по-малко сериозните нарушения или незначимите слабости в оценяваните субекти с по-малко значителен риск. В най-сериозните случаи например компетентните органи може да извършват последваща проверка, за да гарантират, че всички слабости ще бъдат ефективно смекчени, и потенциално да обмислят санкция, докато в по-малко сериозните случаи може да е достатъчно да се получи потвърждение от оценявания субект за това, че проблемите са разрешени в съответствие с предложения от тях план за коригиране.

116. Когато определят най-ефективните последващи надзорни действия в съответствие с точки 114 и 115 по-горе, компетентните органи следва да вземат предвид най-малко:

- а) дали след прилагането на плана за коригиране, предложен от оценяван субект на компетентния орган, всички нарушения и слабости ще бъдат ефективно разгледани и коригирани. Компетентните органи следва да бъдат удовлетворени от предложената от оценявания субект времева рамка за приключване на коригирането и следва да оспорят мнението на оценявания субект, ако времевата рамка е нереалистична или ако предложените действия не са достатъчно строги, за да се коригират конкретните слабости;
- б) дали да използват един надзорен инструмент, една надзорна мярка или една санкция или комбинация от тях, за да гарантират, че нарушенията и недостатъците в оценявания субект ще бъдат разгледани и коригирани по най-ефективния и навременен начин;
- в) неотложността на коригирането, тъй като някои нарушения или слабости може да налагат по-неотложни действия от страна на оценяваните субекти, което означава, че компетентните органи следва да гарантират, че оценяваният субект ще отдаде достатъчно приоритет на коригирането на тези недостатъци;
- г) необходимото време за коригиране на конкретни нарушения или недостатъци, а ако коригирането може да отнеме много време, оценяваният субект следва да въведе адекватни временни мерки за смекчаване на риска;
- д) вероятността от повтарящи се или системни нарушения или слабости, която може да се оцени чрез справка за предишни неизпълнения в оценявания субект и за периода, в който оценяваният субект не е приложил ефективни системи и механизми за контрол, като последващите действия на компетентния орган следва да са съсредоточени не само върху отстраняването на един конкретен проблем, а върху

---

²¹ За повече информация относно начина на определяне на значимостта на слабостите вж. регулаторните технически стандарти, разработени от ЕБО съгласно член 9а от Регламента за ЕБО.

гарантирането на това, че ще бъде прекъснато системното изпълнение от оценявания субект;

- е) потенциалното въздействие на нарушението или слабостите върху по-всеобхватната рамка за вътрешен контрол в оценяваните субекти, за което може да е необходимо сътрудничество с органи за пруденциален надзор в съответствие с насоките за сътрудничество на ЕБО²² и евентуални последващи действия от пруденциална гледна точка;
- ж) способността и готовността на оценявания субект да коригира изпълненията, установени от компетентните органи, включително степента, в която лицата, заемащи ключови позиции, и висшето ръководство в оценявания субект участват в процеса на коригиране.

117. Когато компетентните органи имат подозрения че неприлагането на ефективни системи и механизми за контрол може да е умишлено, те следва да обмислят по-строги последващи действия, с които би се гарантирало незабавното прекратяване на това поведение от страна на оценявания субект. При такива обстоятелства компетентните органи следва да си сътрудничат и да обменят информация с органите за пруденциален надзор относно изпълненията от страна на оценявания субект.

118. Компетентните органи следва да формализират своя процес на последващи надзорни действия и да го изложат в своя надзорен наръчник, като същевременно позволяват достатъчно гъвкавост за надзорната преценка. Компетентните органи следва да определят срок и описание за конкретните последващи надзорни действия и мерки, които оценяваният субект трябва да предприеме, за да отстрани всяко нарушение или слабост.

119. Ако компетентните органи са установили, че оценяваните субекти не са приложили ефективно своите групови политики и процедури във всички части от групата в съответствие с член 45, параграф 1 от Директива 2015/849 и че техните системи и механизми за контрол не са достатъчно стабилни, за да бъде смекчен рискът, на който е изложена групата в различни юрисдикции, компетентните органи следва да предприемат необходимите стъпки, за да гарантират, че:

- а) оценяваните субекти са въвели план за коригиране на нивото на групата, в който е описано по какъв начин ще коригират установените слабости в различните юрисдикции;
- б) си сътрудничат своевременно с други компетентни органи, участващи в надзора над субектите на групата или чрез колегиите за БИП/БФТ, или чрез други механизми за сътрудничество, за да гарантират, че те са осведомени за тези слабости; и
- в) си сътрудничат с други компетентни органи, а потенциално и с органи за

---

²² [Насоки на ЕБО относно сътрудничеството и обмена на информация между органите за пруденциален надзор, надзорните органи в областта на БИП/БФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с член 117, параграф 6 от Директива 2013/36/ЕС, декември 2021 г.](#)

пруденциален надзор, за да определят най-подходящите последващи действия на нивото на групата или на нивото на отделния субект, както е необходимо. Такива последващи действия може да включват, наред с други надзорни инструменти, съвместна проверка на място или общ подход между различните компетентни органи.

120. Макар че процесът на последващи надзорни действия е отделен от процеса на налагане на санкции, двата процеса не са взаимоизключващи се и следва да се допълват. Следователно, независимо от санкциите, които трябва да бъдат наложени на оценяван субект, компетентните органи следва да следят отблизо, за да гарантират удовлетворителното коригиране на нарушенията и недостатъците.

121. Без да се вземат предвид разпоредбите в настоящите насоки, компетентните органи следва да докладват всяка значима слабост на Европейския банков орган в съответствие с проекта на регулаторни технически стандарти съгласно член 9а от Регламент (ЕС) № 1093/2010.

4.4.9 Обратна информация за сектора

а) Обратна информация относно оценките на риска

122. Компетентните органи следва да предоставят обратна информация на оценяваните субекти относно резултатите от своята секторна оценка на риска. Компетентните органи следва да разкриват най-малко:

- а) ключовите рискове, които са установили във всеки сектор и подсектор;
- б) своята оценка на тези рискове; и
- в) всяка друга информация, която може да подпомогне разбирането на оценяваните субекти за рисковете и да подобри техните оценки на рисковете за цялата дейност и на отделните рискове.

123. Ако компетентните органи решат да предоставят на оценяваните субекти редактирана версия на своята секторна или подсекторна оценка на риска, те следва да гарантират, че тя съдържа достатъчна и съдържателна информация, за да могат оценяваните субекти да използват тази информация, когато разработват собствени оценки на риска.

б) Насоки за сектора

124. Компетентните органи следва да издадат необходимите насоки за оценяваните субекти, в които е обяснено по какъв начин очакват от оценяваните субекти да прилагат на практика рисково базирания подход и какво се очаква от субектите да направят, за да спазят своето задължение във връзка с БИП/БФТ. Компетентните органи следва да използват съответните насоки, публикувани от европейските надзорни органи, като основа за своите насоки, като ги допълват със специфични характеристики на национално равнище.

125. Компетентните органи следва също да оценяват необходимостта от допълнителни насоки в сектора. Компетентните органи следва да оценяват нивото на знания и експертен опит в областта на БИП/БФТ в техния сектор въз основа на повтарящи се проблеми, нововъзникващи рискове или други притеснения, които произтичат от техния анализ на информацията, събрана за оценката на риска, констатациите от проверки, включително тематични прегледи, и други контакти със сектора, включително търговски сдружения. Някои от показателите, които може да показват, че са необходими допълнителни насоки, включват, но не са ограничени до:

- а) повтарящо се неспазване от оценяваните субекти на определени задължения във връзка с БИП/БФТ;
- б) скорошни промени в законодателната рамка на национално равнище или на равнището на ЕС, които може да имат въздействие върху способността на оценяваните субекти да спазват своите задължения във връзка с БИП/БФТ;
- в) доказателства за отстраняване на риска в някои сектори или оценявани субекти или доказателства, че оценяваните субекти отстраняват рисковете, вместо да се справят с тях ефективно;
- г) повтарящи се въпроси, отправяни до компетентните органи, или искания за насоки относно определени аспекти от рамката на БИП/БФП;
- д) възникване на нови рискове от ИП/ФТ и типологии на ИП/ФТ.

126. Компетентните органи следва да оценят дали може да са необходими насоки за сектора като цяло или специално за даден подсектор, или дали е необходимо да се разгледа специфична тема. Компетентните органи следва да гарантират, че предоставените от тях насоки са ясни и недвусмислени, както и че:

- а) улесняват и подпомагат прилагането от оценяваните субекти на ефективен рисков базиран подход;
- б) не насърчават или оправдават пряко или косвено безразборното отстраняване на риска, свързано с цели категории клиенти в съответствие с насоките на ЕБО относно рискови фактори, свързани с ИП/ФТ, и по-специално насоки 4.9, 4.10 и 4.11²³.

127. Компетентните органи следва да обмислят сътрудничество с оценявани субекти и други съответни заинтересовани страни, когато разработват насоки относно надзора, и следва да определят най-ефективния начин, по който да осъществят този контакт. Това сътрудничество може да включва, наред с другото, процес на обществени консултации, ангажиране с търговски сдружения, звена за финансово разузнаване, правоприлагащи органи, други компетентни органи или правителствени агенции или чрез участие в консултативни форуми. Компетентните органи следва да гарантират, че е обхванат достатъчен дял от заинтересовани страни, на които насоките ще окажат въздействие,

---

²³ Насоки на ЕБО съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид при оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки („Насоки относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ“)9, [EBA/GL/2021/02](#).

както и че е отделено достатъчно време, за да могат заинтересованите страни да изразят своите мнения.

128. Компетентните органи следва периодично да оценяват адекватността на текущите си насоки, предоставени на сектора. Такава оценка следва да се извършва редовно или на ad hoc основа и може да бъде предизвикана от определени събития, включително промени в националното или европейското законодателство, изменения в националната или наднационалната оценка на риска или въз основа на обратната информация от сектора. Ако компетентните органи определят, че съществуващите насоки вече не са актуални или подходящи, те следва без ненужно забавяне да съобщят на сектора за необходимите изменения.

в) Комуникация със сектора

129. Компетентните органи следва да въведат и прилагат стратегия за комуникация, за да гарантират, че комуникацията им с оценяваните субекти ще продължи да бъде съсредоточена върху подобряване на нормативното съответствие в областта на БИП/БФТ в сектора или в определени подсектори, както и за да се гарантира най-ефективното използване на ресурсите на компетентните органи. Като част от стратегията си за комуникация компетентните органи следва да определят по какъв начин ще комуникират с различните заинтересовани страни, включително когато съобщават за резултатите от своите оценки на риска и съответните насоки за сектора.

130. Компетентните органи следва да определят най-адекватните и ефективни инструменти за комуникация, с които разполагат, които им позволяват да съобщават своите регулаторни очаквания на съответните заинтересовани страни по ясен и конструктивен начин. Тези инструменти може да включват, но не се ограничават до:

- а) едновременна комуникация с всички оценявани субекти, което може да включва публикация на уебсайта на компетентния орган, или чрез други онлайн канали;
- б) комуникация с ограничена група от заинтересовани страни, което може да включва участие на компетентния орган в различни конференции или събития за обучение, или чрез контакт с търговски или професионални сдружения;
- в) комуникация чрез писма или циркулярни съобщения, които може да се адресират до сектора като цяло или до съответни групи от заинтересовани страни; или
- г) пряка комуникация с оценяваните субекти било на двустранна или на многостранна основа, включително обществени консултации. Когато компетентният орган комуникира двустранно, той следва да прецени значението на тази комуникация за по-широка група от заинтересовани страни, което може да покаже, че евентуално различен инструмент за комуникация може да е по-подходящ.

131. Когато вземат решение относно най-подходящите инструменти за комуникация, компетентните органи следва да вземат предвид най-малкото следните елементи:

- а) целевата аудитория на комуникацията, което може да определи детайлността на комуникацията;
- б) приложимостта на дадена тема за определена група заинтересовани страни, за сектора или за пазара като цяло;
- в) момента и неотложността на комуникацията, като се гарантира, че необходимата информация се предоставя своевременно на оценяваните субекти; и
- г) вида на комуникираната информация.

4.4.10 Обучение на персонала на компетентния орган

132. Компетентните органи следва да гарантират, че служителите с преки или непреки отговорности за БИП/БФТ имат подходящи познания и разбират приложимата правна и регулаторна рамка, свързана с БИП/БФТ, и са подходящо квалифицирани и обучени да извършват добра надзорна преценка.

133. Компетентните органи следва да разработят програма за обучение, която следва да се адаптира спрямо нуждите на конкретните функции в компетентния орган, техните служебни задължения, старшинство и опита на персонала. Програмата за обучение следва да се поддържа актуална и редовно да се преразглежда. Компетентните органи следва да следят нивото на обучение, което преминават отделните членове на персонала или цели екипи, по целесъобразност.

134. Компетентните органи следва да гарантират, че техният персонал е обучен относно практическото прилагане на модела на РБН на компетентните органи, свързан с БИП/БФТ, така че надзорните органи да могат да извършват рисков базирани надзор, свързан с БИП/БФТ, по ефективен и последователен начин. Компетентните органи следва да гарантират, че резултатите от секторните и индивидуалните оценки на риска от ИП/ФТ се съобщават на целия относим персонал, включително на персонала, който не е пряко свързан с рисков базирания надзор на БИП/БФТ. Наред с другото, компетентните органи следва да гарантират, че надзорните органи са в състояние:

- а) да разберат нуждата от гъвкавост, когато мненията на оценяваните субекти относно рисковете и механизмите за контрол са различни от мненията на компетентните органи относно тези рискове, и да отчитат аргументацията, предоставяна от оценяваните субекти;
- б) да оценяват качеството на оценката на риска, извършена от оценяваните субекти;
- в) да оценяват адекватността, пропорционалността и ефективността на политиките и процедурите, свързани с БИП/БФТ, на оценяваните субекти, и по-всеобхватните правила за управление и вътрешен контрол в зависимост от собствената оценка на риска на оценяваните субекти;
- г) да разбират различните продукти и финансови инструменти и рисковете, на които са изложени;

- д) да разбират надзорната рамка на компетентните органи, включително надзорната стратегия и надзорния план за БИП/БФТ; и
- е) да разбират различните използвани надзорни инструменти и практики, въведени от компетентните органи, и начина, по който са свързани със задачите, извършвани от члена на персонала, например използването на практика на различни надзорни инструменти, и значението на сътрудничеството с други заинтересовани страни.

135. Обучението следва да бъде пригодно към свързаните с БИП/БФТ отговорности на съответния персонал и висшето ръководство и може да включва вътрешни и външни курсове за обучение и конференции, курсове за електронно обучение, информационни бюлетини, дискусии за обсъждане на случаи, набиране на персонал, обратна информация относно завършени задачи и други форми на „обучение чрез практика“. Компетентните органи може също така да се възползват от споделяне на информация между компетентните органи и с други относими национални и чуждестранни органи, например органи за пруденциален надзор, ЗФР, съответните органи на ЕС, надзорни органи в областта на БИП/БФТ на други държави.

136. Компетентните органи следва да гарантират, че съответното обучение се предоставя своевременно, особено за новия персонал и в случай на значителни промени в надзорната рамка, свързана с БИП/БФТ. Компетентните органи следва да гарантират, че свързаният с БИП/БФТ експертен опит на техния персонал е актуален и подходящ и включва осведоменост относно нововъзникващите рискове, когато е целесъобразно.

4.5 Етап 4 — Наблюдение и актуализиране на модела на РБН

4.5.1 Преглед на оценката на риска и надзорните стратегия и планове (етапи 1, 2 и 3)

137. РБН не е еднократно действие, а непрекъснат и цикличен процес. Следователно компетентните органи следва да извършват периодични или ad hoc прегледи на информацията, въз основа на която се извършва тяхната оценка на риска, и да актуализират тази информация, както е необходимо.

138. Като част от цикличния процес компетентните органи следва редовно да преглеждат и актуализират своите секторни и индивидуални оценки на риска на оценяваните субекти посредством периодични прегледи и на ad hoc основа.

139. Надзорните стратегия и планове също следва да се актуализират ако е необходимото, било то чрез въвеждане на периодични прегледи, или в отговор на външни събития. Надзорните стратегия и планове следва да отразяват също и съответните промени в оценките на риска, по-специално когато са установени нововъзникващи рискове. Компетентните органи следва да отразяват резултатите от тези прегледи и актуализации като промени в РБН.

а) Периодични прегледи

140. Компетентните органи следва да извършват периодични прегледи на своите индивидуални и секторни оценки на риска, за да гарантират, че те продължават да са актуални и значими. Като част от това е важно компетентните органи да проверяват дали допусканията в основата на оценката на риска все още са актуални, включително допусканията, свързани с различното ниво на рискове, което пораждаат съответните сектори и оценявани субекти, или разбирането за ефективността, свързана с определен надзорен инструмент.

141. Графикът на всеки преглед следва да бъде приведен в съответствие с надзорната стратегия и съизмерим с риска от ИП/ФТ, свързан със сектора и оценявания субект. За секторите и оценяваните субекти, които са изложени на значителни или много значителни рискове от ИП/ФТ, или за тези, които са изложени на чести промени в своята дейност и извършват дейност в бързо променяща се среда, прегледите следва да се извършват по-често.

б) Ad hoc прегледи

142. Ad hoc прегледи на рисковите фактори, оценката на риска и, когато е необходимо, на надзорните стратегия и планове следва да се извършат след значителни промени, които засягат рисковия профил на оценявания субект, включително:

- а) нововъзникващи рискове от ИП/ФТ;
- б) констатации от надзора на място и от дистанционния надзор и всяко последващо действие, свързано с корективни или коригиращи действия, предприети от оценявания субект;
- в) промени или нова информация, появила се по отношение на собствениците на квалифицирани участия, членовете на управителния съвет или операции на лицата, заемащи ключови позиции или организацията на оценявания субект;
- г) изменения в изготвената от Европейската комисия наднационална оценка на риска, публикувана в съответствие с член 6, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/849, националната оценка на риска или надзорната оценка на риска, разработена в съответствие с настоящите насоки;
- д) нови видове предприятия, навлизащи в сектора или подсектора;
- е) внезапни промени в сектора или подсектора, включително промени в клиентската база, предлаганите услуги и продукти, механизмите за доставка или експозицията към определени географски области;
- ж) нововъзникнала информация, което предполага, че рисковата експозиция към ИП/ФТ по отношение на определен оценяван субект или сектор се е увеличила;
- з) други случаи, в които компетентният орган има разумни основания да счита, че информацията, на която се основава неговата оценка на риска, вече не е относима или има съществени недостатъци.

143. Компетентните органи следва също така да преценят дали промените, които засягат един конкретен оценяван субект, могат да засегнат други оценявани субекти, и те следва също да преразгледат процеса на оценка на риска на оценяваните субекти, които са засегнати в значителна степен от промяната.

144. Ако в резултат на изменената оценка на риска, са се променили рисковите категории или оценките на риска, компетентните органи следва да гарантират, че вътрешните им системи и надзорният наръчник ще се актуализират по подходящ начин.

4.5.2 Преглед на модела на РБН, свързан с БИП/БФТ

145. Компетентните органи следва да се уверят, че техните вътрешни процеси и процедури, включително методологията им за оценка на риска от ИП/ФТ, са актуални и се прилагат последователно и ефективно. Компетентните органи следва незабавно да преразглеждат и актуализират методологията, ако е необходимо.

146. Когато прегледът установи проблеми с модела на РБН, свързан с БИП/БФТ, компетентните органи следва да предприемат мерки за тяхното отстраняване. Компетентните органи следва обаче да се въздържат да правят последователни промени в модела си на РБН в кратки интервали от време, за да се улеснят сравненията с течение на времето.

147. Когато компетентните органи използват автоматизирани системи за оценяване, за да извършват своята оценка на риска, те следва да преглеждат случаите, в които автоматизирана оценка е била изменена въз основа на професионална преценка, което предполага, че поставената оценка не е отразявала адекватно рисковия профил на оценявания субект. В такива случаи компетентните органи следва да проверят дали степента и честотата на такива изменения може да са показател за грешка в методологията за оценка на риска. Ако бъде установена грешка, компетентните органи следва да предприемат необходимите стъпки за отстраняването ѝ.

а) Периодични прегледи

148. Компетентните органи следва редовно да правят преглед дали техният модел на РБН, свързан с БИП/БФТ, осигурява предвидения резултат, и по-специално дали нивото на ресурсите за надзор е съизмеримо с установените рискове от ИП/ФТ. При прегледа и оценяването на адекватността и ефективността на техния модел на РБН, свързан с БИП/БФТ, компетентните органи следва да използват разнообразие от инструменти, с които разполагат. Тези инструменти включват, но не се ограничават до:

- а) професионален експертен опит;
- б) въпросници за самооценка;
- в) тестване на извадка от надзорни мерки и действия;
- г) нова информация, например доклади и обратна информация от други компетентни органи или относими органи по въпросите на БИП/БФТ,

- д) обратна информация от звена за финансово разузнаване, правоприлагащи органи и други национални агенции; или
- е) публикации от относими европейски или международни организации.

149. Компетентните органи следва също така да се стремят да се запознаят с най-добрите международни практики и да разгледат възможността за участие в съответните международни и европейски форуми, когато е възможно.

150. Измерване на въздействието на свързания с БИП/БФТ надзор относно равнището на нормативно съответствие и ефективността на свързаните с БИП/БФТ проверки на оценяваните субекти може също да помогне на компетентните органи за оценка на ефективността на техния модел за РБН, свързан с БИП/БФТ.

б) Ad hoc прегледи

151. В допълнение към редовни прегледи на определени интервали от време компетентните органи следва да преразглеждат, актуализират или изменят своя модел на РБН, свързан с БИП/БФТ, ако неговата адекватност и ефективност е поставена под въпрос от събития, например:

- а) външни оценки на модела, включително от FATF, Moneyval или външни одити;
- б) вътрешни оценки на модела, включително вътрешен анализ на несъответствията, доклади на вътрешния одит, проверки за осигуряване на качество и инициативи с „извлечени поуки“;
- в) значителни промени на законодателната или регулаторната среда за БИП/БФТ;
- г) публикуване на относими международни насоки; и
- д) възникване или идентифициране на нови рискови фактори.

4.5.3 Организационни и процедурни аспекти на процеса на преглед

152. Компетентните органи следва да въведат обективен процес на преглед на своя модел на РБН, който се основава на ясни и прозрачни вътрешни процедури. С такива процедури следва най-малкото да се определя:

- а) кога трябва да се извърши преразглеждане или какви събития биха предизвикали преглед;
- б) какъв е обхватът на преразглеждането или как да се определи обхватът; и
- в) кой в компетентния орган отговаря за процеса на преглед. Компетентните органи следва да преценят дали екипът или лицето в компетентния орган, отговорно за създаването на модела на РБН, следва да отговаря и за прегледа на модела или за него следва да отговаря различно лице или екип, например екипът на компетентния орган за вътрешно осигуряване на качеството, екипът за вътрешен одит или екипът за управление на риска.

153. В допълнение към процеса на вътрешен преглед, компетентните органи следва да преценят дали е необходимо да ангажират външен експерт, за да получат обективна оценка на своя модел на РБН или да осигурят хармонизация на национално равнище с моделите, използвани от други компетентни органи.

4.5.4 Водене на документация

154. Компетентните органи следва да документират модела на РБН, свързан с БИП/БФТ, неговото прилагане и последващите прегледи по подходящ начин за своята институционална (надзорна) памет и също така да осигурят документиране на резултатите и решенията и тяхната обосновка за гарантиране, че действията, предприети от компетентните органи по отношение на различните оценявани субекти, са съгласувани и последователни.

4.5.5 Отчетност

155. Висшето ръководство на компетентните органи следва да разбира адекватно рисковете от ИП/ФТ в контролираните сектор и подсектори и редовно да се информира за надзорните действия, свързани с БИП/БФТ, и резултатите от тях. Това е, за да могат да преценят цялостната ефективност на мерките, прилагани от оценяваните субекти за намаляване на тези рискове, както и необходимостта от преразглеждане, ако е уместно, на интензивността и честотата на надзора и разпределението на ресурсите за надзор.

156. Висшето ръководство на компетентните органи следва да гарантира, че са въведени адекватни правила за управление за одобряване на надзорната стратегия на нивото на висшето ръководство, както и всички изменения след това, и за наблюдение на напредъка с изпълнението на надзорната стратегия във връзка с БИП/БФТ в компетентния орган. По-специално те следва да гарантират, че компетентният орган има достатъчно ресурси за изпълнение на стратегията, включително специалист в областта на БИП/БФТ, правни, политически ресурси и ресурси, свързани със специалист по риска, и че неговите надзорни цели, изложени в стратегията, са изцяло изпълнени.

Приложение

Преобразуване на рисковите категории

Сценарий 1: Когато компетентните органи категоризират своите оценявани субекти и сектори в три рискови категории, те следва да прилагат посочения в таблица 1 подход, когато от тях бъде поискано да преобразуват рисковите категории в четири категории, както

<i>Рискови категории на компетентния орган</i>	<i>Рискови категории, предложени в настоящите насоки</i>
<i>Нисък риск →</i>	По-малко значителен риск
<i>Среден риск →</i>	Умерено значителен риск
<i>Висок риск →</i>	Много значителен риск

се предлага в настоящите насоки.

Сценарий 2: Когато компетентните органи категоризират своите оценявани субекти и сектори в пет рискови категории, те следва да прилагат посочения в таблица 2 подход, когато от тях бъде поискано да преобразуват рисковите категории в четири категории, както се предлага в настоящите насоки.

<i>Рискови категории на компетентния орган</i>	<i>Рискови категории, предложени в настоящите насоки</i>
<i>Нисък риск →</i>	По-малко значителен риск
<i>Средно нисък риск →</i>	По-малко значителен риск
<i>Средно висок риск →</i>	Умерено значителен риск
<i>Висок риск →</i>	Значителен риск
<i>Ултра/особено висок риск →</i>	Много значителен риск